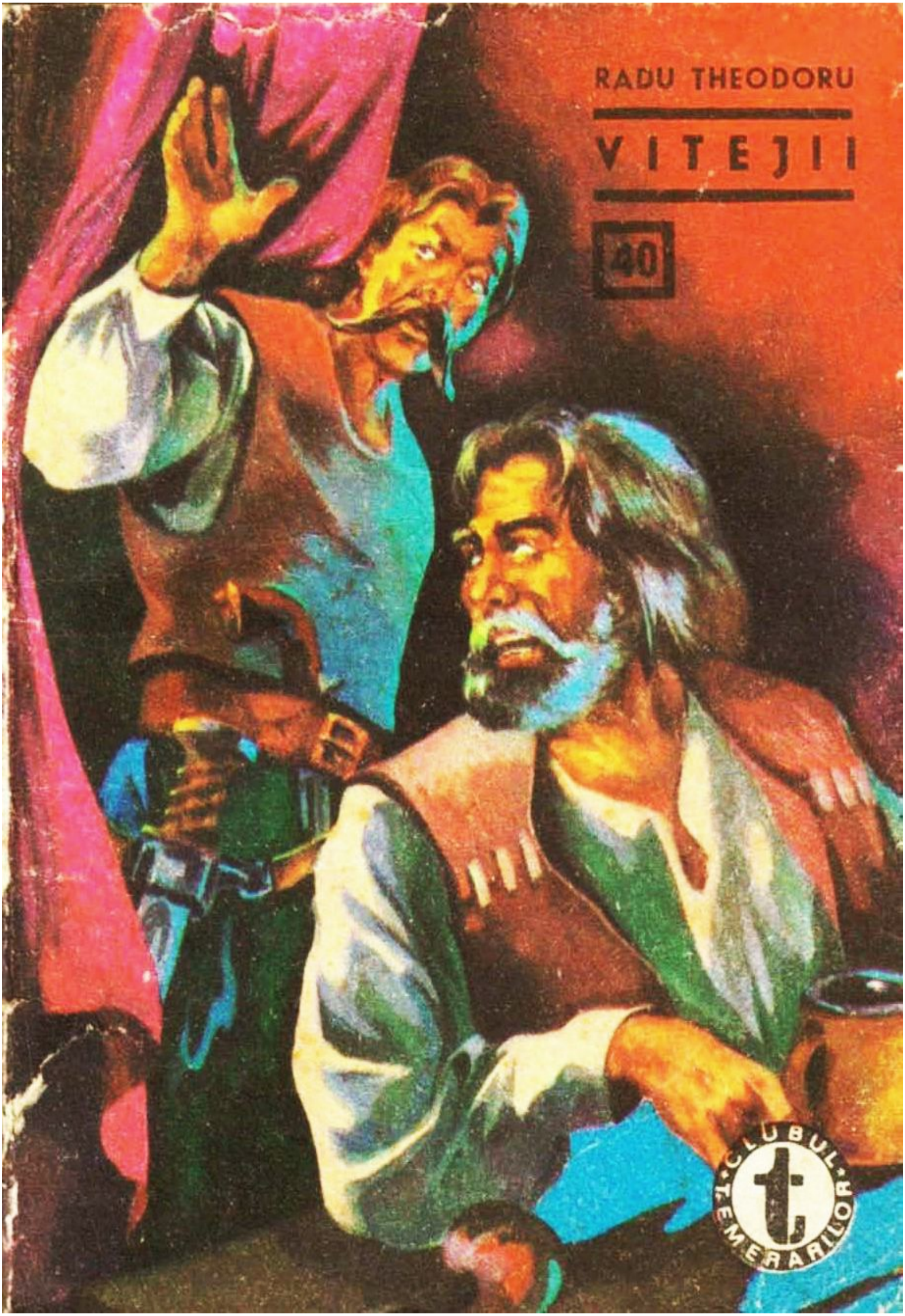
RADU THEODORU
VITEJII
40
CLUBUL TEMERARILOR

RADU THEODORU

VITEJII

Volumul 1

Colecția
CLUBUL TEMERARILOR
NR.40

virtual-project.eu

București - 1967
EDITURA TINERETULUI
Redactor responsabil:
DELIA DAMIRESCU
Tehnoredactor:
GABRIELA ILIOPOLIS
Coperta de
DUMITRU IONESCU

• ANUL NOU 1595

• Capitolul 1

Căpitanul Mîrzea tresare din gânduri. Pe șleaul care șerpuie printre râpile bălților se arată doi călăreți culcați pe oblâncuri. Ajunși în fața căpitanului, își strunesc caii.

— Încotro? îi întreabă Mîrzea, privindu-i cercetător.

— La măria-sa, căpitane. Sunt cetașul Balborea, din oastea popii Stoica de la Fărcașe. Vești grabnice…

— De taină?

— Hm!… Știu și eu?!… Te văzui la curte… Acu-nțeleg că ești în slujba de strajă… Tătarii trecură Dunărea pe la Vidin. Aduc puzderie de robi. Cum intrară în țară, se puseră pe jaf… Arde Oltenia. Tot malul Dunării e o flacără. Scrum și cenușă sunt satele… Oamenii s-au băjenit la codru. La munte…

— Da’ tu cine ești?

— Sunt cetașul Achim din steagul de iscoade. Am prins lângă raia o pocitanie de turc, care vorbește românește mai bine decât mine. Ne suduie și ne ocărăște, lăudându-se că-i în slujba măriei-sale. Că o să ne reteze urechile și o să ni le frigă pe jar. Nu știu ce să mă fac cu el. Are o gură rea și-i afurisit ca un diavol. Mă reped în tabără să dau de știre…

— Hm… Și unde-i turcul?

— Îl aduc oamenii mei cu sania… Cred c-au poposit în Stoienești.

— Alte vești?

— Rău, domnia-ta! Să băjenește țara… Pe urmă, păgânii, în fiecare zi se văd pâlcuri, pâlcuri, venind din susul și din josul Dunării. Se adună la cetatea Rusciukului. Vin în sănii. Mai ales ienicerime de cetate. Iscoadele noastre din Bulgaria ne-au repezit vorbă că s-a pornit oaste cu tunuri de la Adrianopole.

— Ești lung la limbă, cetașe… Dați-i drumul în goana goanelor la măria-sa. Vedeți să nu cădeți în mâna căpitanului Racea. N-are să vă creadă atât de ușor, cum v-am crezut eu.

— Să trăiești, domnia-ta!

Cei doi călăreți își scot cușmele. I se-nchină. Dau pinteni, pierzându-se într-un nor de omăt spulberat. Căpitanul își îndeamnă armăsarul din călcâie. Își spune că nici sultanul, nici hanul Ghazi Ghirai n-au gânduri proaste… Se adeveresc presupunerile măriei-sale. Turcii și tătarii vor să strângă oștirea Țării Românești într-un clește de foc. S-o calce-n picioarele cailor încă în iarna asta. Să ajungă la București și să facă din țară un pașalâk, pe care să-l mulgă după pofta inimii.

Se răsucește în șa. Face semn de pornire la trap. E un bărbat scund, bine legat. Ochi oblici, ca ai tătarilor. Mustața subțire, prelinsă pe la colțul buzelor. Poartă calpac tătărăsc din blană de pisică sălbatică, șubă de vulpe scurtă până la genunchi, cizme din blană de miel cu turetcile înalte până la șolduri. Șuba încinsă cu centura lată, de care are agățată sabia de Damasc cu teaca ferecată în argint. Hanger, arc tătărăsc, cucura de săgeți și arcan. Pe umăr, șoimul de vânătoare. Alături, călărește slujitorul și robul lui, Ahmet, un tătar crâmlean învins într-o luptă din tinerețe.

Șeitan, armăsarul de Bugeac cu părul gălbui, vestit în toată oștirea pentru învățătura și deșteptăciunea lui aproape omenească, nechează ușurel vestindu-l că au ieșit dintre bălți la drum slobod.

Este ziua de 31 decembrie 1594 și căpitanul Mîrzea se-ntreabă dacă va putea petrece Anul nou cu frații săi de arme, căpitanii Ghețea și Racea, așa după cum se-nțeleseseră.

• Capitolul 2

Căpitanul Racea, mai-marele ferentarilor domnești, uriaș cu fața smolită, barba frumos rotunjită din foarfece și mustața arcuită peste buzele cărnoase, îl înjură în gând pe marele vornic Ivan, care-l dăduse să facă poliția taberei în noaptea asta a Anului nou. Îl înjură cu atât mai vârtos cu cât el însuși se simte ispitit să dea dracului toate canoanele și să tragă un chef rumeior alături de Ghețea și Mîrzea, dacă s-ar putea chiar aici, în Hulubești, la cvartirul măriei-sale, unde s-au strâns toate frumusețile satului.

Își potrivește dolama îmblănită pe umeri. Urmat de patrula de ferentari, intră pe poarta cvartirului domnesc. Gărzile domnești

aprind lampioane multicolore pe care le agață în crengile prunilor din livadă. La un foc zdravăn, unde ard butuci de salcâm, se pârpălește în frigare o jumătate de bou. Alături stă trasă o sanie de la curte, cu un butoi pântecos, străjuită de doi oșteni. Pregătirile ademenitoare îi zbârlesc mustățile. Se îndreaptă bodogănind spre ușa casei vegheată de oșteni cu sabia la umăr. Comandantul gărzii tocmai împingea binișor afară un călugăraș înfofolit într-un cojoc lung de berbec, legat peste mijloc cu curmei.

— Nu mă-mpinge, diavole! ocărăște călugărașul. Îți spun, păgânule, că vreau să mă-nchin măriei-sale… Să-i dau binecuvântarea.

— Ei, ei, sfinția ta… Măria-sa a fost binecuvântat de mitropolitul însuși… Mie uită să mi-o dea… Binecuvântă-mă și potolește-te, dacă asta te arde…

— Cine ești și cum îndrăznești să vorbești așa cu o față bisericească?

— Sunt fiul lui Belzebut și nepotul lui Scaraoțchi, râde Racea, apucându-l de guler și vârându-și barba în obrazul monahului. Aha… Tot călugărul chelar de la Glavacioc, cu săniile de pește?… Nu te mai saturi, satano? Ce vrei, drac bărbos, cu măria-sa? De peștele tău îi arde?

— Vreau să mă plâng, afurisiților și anticriștilor! Asta vreau… Slugerul mi-a poprit săniile. Vrea să vând peștele în pagubă… Asta-i batjocură curată, pe sfânta monastire… Și tu, diavole, piei din fața mea, că altfel chem asupra ta blestemul lui Arie și al celor trei sute de sfinți părinți de la Nicheea…

— Trei sute paișpe, necredinciosule! Racea îl saltă de guler, șuierându-i la ureche: Porc bărbos, nu vrei să vinzi peștele pentru oștire? Îl duci la Sibii, să ai pe ce cumpăra mărgele și barișuri[1] drăguțelor din Glavacioc? Stai tu, boaită afurisită, că ți-ai găsit nănașul… Hei, oșteni! Înșfăcați-l pe sfinția sa și târâți-mi-l la han.

Călugărul își pierduse graiul în fața unei atari samavolnicii. Până să se dezmeticească, ferentarii îl trec dincolo de foc. Racea râde în barbă…

Iată că Anul nou îi trimite vestitori harnici…

— Bună inimă ai, oșteanule…

Din cerdac se arată fața rumenă a unei femei.

---

[1] Țesătură fină și subțire de lână pură, folosită pentru confecționarea îmbrăcămintei.

— Haide. Intră să te-ncălzești la vatră.

Femeia își alintă obrazul în blana cațaveicii.

„Se pare că sfinții părinți din Nicheea au grija robului spășit Racea”, își spune căpitanul, urmând nevasta dincolo de prispă, spre ușa întredeschisă de unde adie miros de claponi fripți și pită rumenită în cuptor.

• Capitolul 3

Măria-sa poruncise boierilor să petreacă noaptea de Anul nou în mijlocul oștilor. După căpitanii și hotnogii domnești repezise olăcari[2]. Așa se face că olăcarul dăduse peste căpitanul Ghețea când cerceta străjile din marginea Stoieneștiului, iar peste Mîrzea, când își pregătea culcuș în zăpadă, la rădăcina unui gorun din marginea șleahului[3], cam la două leghe de Stoienești, spre Șerpătești, în vreme ce tighecenii patrulau pe drumul albăstrui, cufundat în liniștea nopții de iarnă, la capătul căruia, nu prea departe, vegheau crâncenii ieniceri ai sultanului, cocoțați în foișoarele cetății Giurgiu.

Radu Ghețea, bărbat de 30 de ani, frumos, cu sprâncenele negre îmbinate la rădăcina nasului, gene lungi, mătăsoase, plete inelate căzându-i pe umerii dolamei, ochi albaștri și barba scurtată mult, se gândește acasă. Poate n-au s-ajungă până sub munții Argeșului ceambururile tătarilor, și cine știe?! N-are cine să mâne plugușorul prin troienele Cremenariului. Bărbații și feciorii stau aici, îngropați în nea, cu ochii holbați în noapte, cu mâinile înghețate pe arme… Iată Hulubeștii… Liniștea nopții e spartă de niște strigăte și sudălmi cumplite.

— Mă nepricopsiților… Vai de căpățânile voastre de lemn pline cu putregai! Am degerat, degera-v-ar sângele în vine de prăpădiți… Hei! Hotnogul de gardă! La mine, hotnogul de gardă!

— Taci, jupâne, că-ți înfig sulița-n coaste, se aude un glas mâniat. M-ai căpiat… Ho, c-o să vină răspuns îndată.

— Îndată? Netrebnicule! Mă țineți aici de patru ceasuri… O s-o plătiți scump, neghiobilor.

— Nu ne mai batjocori, că acuși…

---

[2] Olăcar – curier.

[3] Drum de țară natural, neamenajat, bătătorit de căruțe (ucraineană – šljah.); Pădure cu copaci de diferite specii (germană – Schlehe).

Căpitanii dau pinteni. Din păpuriște răsar ca prin farmec patru vlăjgani. Le apucă frâiele, punându-le pistoalele în piept.

— Care ești, bă?

— Slobozenie, dă Ghețea cuvântul de trecere.

— În veci, răspunde unul din oșteni… Hei! Loc!

Văzuse surguciurile de căpitani și găitanele cu ciucuri de ibrișin.

— Cine zbiară? întreabă Ghețea, arătând o sanie din marginea drumului.

— Eh! Un îndrăcit de păgân.

— Îndrăcit ești tu și neamurile tale… Păgâni sunteți voi, țapi bărboși, că țineți aici…

— Pe Dumnezeu! Ăsta-i glasul jupânului…

— Taci… Te-am cunoscut cine ești, se aude glasul din sanie… Bine că te-ai milostivit, cerule!

Căpitanul Ghețea îl împinge pe Diavol din călcâie. În fundul saniei, sub o tohoarcă răpănoasă, priponită zdravăn în frânghii se vede prin întunericul luciu al nopții o pereche de mustăți ciupelite de molii, îmbârligată și lungă de-o palmă domnească, care străjuie un cap cât pumnul, ras ca o palmă. Capul e acoperit pe jumătate de un turban căzut pe o sprânceană, ceea ce dă arătării un chip cu totul șugubăț. Ochii însă sticlesc de mânie și mustățile ciupelite se zbârlesc și fâlfâie amenințător de câte ori arătarea țâfnește pe nări.

— Jupân Războici, șoptește Ghețea, plecându-se peste oblânc, abia stăpânindu-și râsul.

Diavol miroase fânul din sanie. Apucă lacom câteva fire, trăgând o dată cu ele și un sfârc din mustața jupânului Războici.

— Ho, boală! răcnește curteanul, speriind calul. Ei, ce mai așteptați, nemernicilor? Dezlegați-mă. Domnia-sa, căpitanul Ghețea, mă cunoaște… Trap, globani puturoși!

Larmă. Târguieli. Căpitanul Ghețea spune că-l cunoaște și-l ia asupra lui. Oștenii îl dezleagă bodogănind. Jupân Războici țâșnește de sub șubi, cu niște șalvari de panură trențăroși, căzuți în vine, iminei de pâslă și o feregea ca vai de ea. Sare pe crupa lui Diavol, agățându-se de umerii căpitanului.

— La măria-sa. În goana goanelor, îi șoptește la ureche.

Se-ntoarce spre străjile rămase cu gura căscată:

— Închideți-vă pliscurile… Și rugați-vă Domnului să nu-mi aduc aminte de voi!

Dând pinteni, căpitanii se avântă la galop, ascultându-l pe jupân Războici care se văicărește c-a făcut de la Stambul la Giurgiu patru zile, înconjurat de păgâni, ca să cadă ca un prost în mâna unor iscoade de ale unui hotnog Floareș – arde-l-ar Satana într-o putină cu dohot, de căpățânos! – și să zacă o zi întreagă legat fedeleș sub tohoarca aia împuțită și plină de purici, când aduce vești cumplite pentru măria-sa.

Iată că se vede livada în care licăresc lampioanele. Se aude zumzetul cobzelor. Se văd muieri în cațaveici de vulpe și de noaten, cu cizmulițe leșești, roșii, foindu-se pe lângă mesele la care ospătează în ger, cu spatele la focuri zdupeșe, căpitanii și oștenii de frunte ai măriei-sale. Jupân Războici își zbârlește mustățile. La lumina tare a unui foc se vede că are obrazul acoperit de crețuri mici și dese, colțurile buzelor căzute și sprâncenele arcuite a mirare, ca un om care a pătimit multe în viață și se miră singur că mai face încă umbră pământului.

• Capitolul 4

Căpitanul Ghețea nu se miră când comandantul gărzii, vătaful Simion, primește inelul de la jupân Războici și, fără o vorbă, le face semn să-l urmeze, și se miră mai puțin când în tinda casei unde își are cvartirul măria-sa se arată mustățile și bărboiul căpitanului Racea.

— Bun venit, porumbeilor, mormăie uriașul. Să nu-mi ziceți Racea, dacă acest Războici ciupelit nu ne strică petrecerea…

Străjile le fac loc și vătaful Simion îi poftește în casă. Mihai se pregătește să iasă la ospățul oștenilor săi. E în cămașă. Pe pat sunt rânduite coantășul, cuirasa blănită, mantia căptușită cu blăni de jder, gugiumanul și sabia. Jupân Războici îngenunche. Căpitanii încremenesc umăr la umăr, ținându-și cușmele sub brațul drept și stânga în garda sabiei.

— Ei, vitejilor… Pare-se că atunci când mi-e greu vă aflați la poruncă. Te ascult, Războiciule. Ascultați și voi.

Jupân Războici vorbește limpede, ca un om stăpân pe sine și învățat cu măria-sa. Căpitanul Ghețea nu-și ia ochii de la Mihai. Îi vede părul sârmos de pe pieptul voinic. Îi vede trupul înalt, atletic, mișcându-se neliniștit în odaia scundă, prea mică pentru voievodul care acum o lună ridicase steagul răscoalei împotriva

înaltei Porți. Îi citește durerea în ochii negrii, adânci, plini de gânduri nemărturisite. Jupân Răzbici spune că Mihnea Turcitu a pierdut favoarea sultanului și că, la stăruințele lui Ghazi Ghirai, hanul tătarilor, sultanul îl trimite pe pretendentul Bogdan.

— Feciorul lui Iancu Sasu, taie voievodul.

— Acela, măria-ta. Îl repede cu pașa Hasan Hadâmbul de Aidin, feciorul lui Mohamed Socoli, care se va uni cu oștile pașii Mustafa de Meraaș, nepotul lui Sinan Pașa, ca să te prindă între ienicerime și Hoardă, să-ți spulbere oastea, iar pe măria-ta să te târască în fața sultanului. La Moldova păgânii vor să-l aducă domn pe Ștefan Surdu. Ostile sunt adunate la Rusciuk…

— Poți să-mi spui tăria?

— Până acum 6 000 de ieniceri de cetate, doamne!

— Ce-nseamnă acest „până acum”, Răzbiciule?

— Înseamnă că pe toate drumurile Bulgariei mărșăluiesc spre Rusciuk alte oști, măria-ta.

Mihai își pleacă fruntea.

— Atât?

— Încă ceva, măria-ta. Pândind într-o noapte la un han de lângă Târnovo, am văzut un ofițer de spahii, cu semnul lui Sinan Pașa la pelerină, șopocăindu-se cu un tătar, neguțător după port, oștean după apucături.

— Și?

— Am prins doar trei vorbe. Una din ele era noaptea asta… Alta, numele măriei-tale.

— Ce gândești să-nsemne?

— O iscoadă, doamne, în tabăra oștirii. Și poate cu gând rău asupra vieții tale, ori cu o uneltire pe lângă dușmanii tăi din țară.

— Să trăiești, Răzbiciule, spune voievodul cu glas blând, Vom veghea… Du-te și te îmbracă cuviincios. Poftește apoi la ospăț… Mi-ai adus știri pline de miez… Căpitanilor!

— Poruncă!

Mihai vine în fața lor. Îi privește intens. Scrutător. Stăruitor.

— Am lipsă de niște viteji care să iasă în calea Hoardei. Ghazi Ghirai trecu Oltenia prin foc și sabie. Vreau să-i cunosc tăria. Să știu zi de zi drumul și umbletele ceambururilor… Mai ales…

Se aude focul arzând vesel în vatră. Căpitanului Ghețea i se pare că aude rotirea stelelor și curgerea timpului.

— … Mai ales am lipsă de niște viteji care să se strecoare în urdie. Să ajungă la robi. Să ajungă până la unul din cei mai de seamă prinși, banul Sava al sârbilor, și să-i dea răvașul ăsta.

Bate cu palma o scrisoare șnuruită. Face câțiva pași repezi, zuruindu-și pintenii.

— La o nevoie, dacă Ghazi Ghirai își schimbă gândul și vrea să pună robii la adăpost în vreo cetate de dincolo de Dunăre, să facă în așa fel, încât chemând oastea popii Stoica, să lovească Hoarda și să-i sloboadă. Sunt acolo câteva mii de sârbi. De rumâni bănățeni și de olteni.

— Măria-ta vrea să spună că acolo se află o oaste de câteva mii de săbii, spune Mîrzea.

— Asta vreau să spun.

— Și că sunt acolo plugarii, oierii, păstorii și pescarii măriei-tale, adaugă Ghețea.

— Da, căpitane. Sunt, și eu nu pot face un pas.

— Se cheamă, intervine Racea, că noi vom iscodi drumul Hoardei. Dacă vom putea, vom prinde limbă și o vom repezi aici, unde măria-ta veghezi asupra Cetății de Scaun. Mîrzea va ajunge oricum în tabăra hanului, pentru că nimeni nu-l crede altceva decât tătar. De aceea se cuvine să-i dai lui răvașul către banul Sava. Mie se cuvine să-mi dai, măria-ta, punga ceea pregătită pentru osteneala noastră și pentru drum.

Mihai râde înveselit. Ia punga de pe masă, cântărind-o la lumina sfeșnicului. I-o aruncă lui Racea care o înșfacă din zbor.

— Nicăieri niște taleri împărătești nu se află în loc mai bun decât în buzunarele mele, măria-ta.

Voievodul îl amenință în glumă. Apoi:

— Intrați în gura lupului, vitejilor… Haide. Duceți-vă între ceilalți oșteni. Plecați în așa fel, încât nimeni să nu vă adulmece urma. Nu sunteți voi cei care aveți nevoie de sfaturi. Încălecați înainte de ziuă. Vegheați la viața voastră. Hanul trebuie pus sub sabie înainte să ajungă la Giurgiu. Asta-i porunca mea domnească. Mâine e zi-ntâi genar. Vă aștept peste douăzeci de zile… Drum bun, șoimilor!

Căpitanii bat din pinteni. Trec pe rând să-i sărute mâna. Voievodul îi ia de umeri. Îi strânge în brațe. Îi sărută pe gură. Ghețea își spune că măria-sa, fără s-o amintească, și-a încredințat într-un fel viața lui și a oștirii în mâinile lor.

• Capitolul 5

— Ai un gând, Radule, mârâie Racea, mușcând din pulpa de mistreț, zemoasă. Spune-l.

— Iscoada, să punem mâna pe ea.

— E și gândul meu. Tu, Mârzeo?

— Vom vedea.

— Vă sculați pe rând, după ce plec eu, șoptește Racea. Vă aștept la grajd. Și acum să ne veselim…

Voievodul, în capul mesei. În stânga și dreapta, tolăniți în zăpadă, cu ochii pe jumătate închiși, rumegând și scoțând aburi pe nările catifelate, cei doi cerbi dăruiți de cneazul Ghețea, tatăl căpitanului, după răscoala din 13 brumar. Animale voinice, cu coarnele rămurite, blânde și obișnuite cu viața de tabără. Mihai le dă din palmă stafide, migdale și bucăți de pâine înmuiate în sare. Căpitanii domnești poartă cizme de blană, cuirase căptușite cu postavuri groase, își țin săbiile între genunchi și cușmele pe gărzile acestora. Fețe bărbătești, multe din ele purtând urme de fier. Iată că în tăcerea aceea, când voievodul este frământat de gânduri, se ridică hotnogul Caloian, cel mai bătrân dintre oștenii domnești. Se-nchină către voievod:

— Slăvite. Sunt oștean. Știu mânui sabia binișor. Vorbele le mânui rău. Asta-i treaba boierilor măriei-tale.

— Așa-i! strigă oștenii.

— În slujbele mele am agonisit câteva răni, sărăcie și, iartă-mă, doamne, destulă scârbă pentru ticăloșia unora care, plecându-se Porții, au adus în țară numai batjocură, numai rușine, numai prigoana pământenilor.

— Bine vorbește hotnogul.

— Mai departe!

Mihai își lasă capul în piept.

— Măria-ta, doamne, ai aprins în sufletul nostru văpaia sfântă a mândriei ostășești… A dragostei fierbinți pentru pământul blagoslovit în care au putrezit moșii noștri. Ne-ai ridicat din ticăloșia în care ne-au lepădat alți voievozi și ne-ai zvârlit în luptă să câștigăm slobozenia țării. Măria-ta, pentru asemenea dar, noi nu te putem răsplăti. Suntem săraci. Dar avem o inimă. Avem o viață. Avem sânge. Și săbii… Iată… Ți le dăruim… Ia-le, măria-ta!

Hotnogul își îndreaptă spinarea ușor gârbovită. Își smulge sabia din teacă. Îi întinde tăișul peste masă, spre Mihai. Lama albăstrie fulgeră scurt. În aceeași clipă, se ridică toți căpitanii. Săbiile sună, hârșiind tecile. Își încrucișează oțelele în fața voievodului.

— Ia-le, măria-ta!

— Suntem ai măriei tale, în veci.

Glasurile bărbătești detună sub poala livezii, înscriind cele dintâi rânduri din cartea anului 1595. Mihai, cu genele umede, se ridică cu iuțeala care-i mlădiază trupul atletic și, smulgându-și sabia cu cap de grif, o-ncrucișază cu săbiile oștenilor săi.

— Primesc darul pe care mi-l faceți, ca pe darul cel mai de preț, detună glasul lui puternic și limpede... Alt dar mai scump n-aș fi putut râvni. Am să-ngrijesc să nu-l risipesc. Viețile voastre alcătuiesc viața și slava mea. Iar viața și slava mea nu pot sta decât în slujba slobozeniei țării. Pentru asta am jurat... Săbiile în teacă, vitejilor, încă o dată, mă închin vouă.

Voievodul își scoate gugiumanul cu surguci prins în pafta de diamante și se pleacă adânc în fața oștenilor săi.

— Întru mulți ani să domnești, măria-ta! strigă căpeteniile, în vreme ce străjile deschid porțile, lăsând să intre un plug de lemn, cu trupița și coarnele împodobite, tras de șase perechi de boi albi, gătiți cu näframe și cordelușe, conduși de călărașii domnești. Feciorii rotesc harapnicele pe deasupra capetelor. Vătaful întreabă:

— Primești plugușorul, măria-ta? Plugușorul călărașilor tăi, doamne?

Voievodul ridică stânga, în semn că-l primește.

Plesnete de harapnic cu pleasna de mătase. Un călăraș voinic, cu pletele pe umeri, cu traistă roșie după gât, se apropie de voievod:

> *„Aho, aho, copii argați,*
> *Stați puțin și nu mânați*
> *Lângă boi v-alăturați*
> *Și cuvântul mi-ascultați*..."

Harapnicele plesnesc. Buhaiul tras zdravăn buhăie gros. Grâul auriu cade sunând vesel pe cuirasele căpitanilor.

— Haidem, spune Racea. Se ridică, cere vin și cu pocalul plin închină cu oștenii, retrăgându-se glumind spre colțul umbrit al mesei.

„*S-a sculat mai an*
Bădița Traian...”

Urarea își urmează cursul cunoscut de atâta amar de ani. Călărașul aruncă peste masă boabele de grâu. Le seamănă cu o mișcare largă, plină de dăruire și măreție, așa cum au făcut-o poporenii din veac. Căpitanul Ghețea ia un bob de grâu în palmă și-l privește îndelung. Își spune că-n bobul de grâu stă toată înțelepciunea lumii, își strânge centura și, ridicându-se, îl urmează pe Racea printre călărașii care urează cu glasuri tunătoare, intrând în umbra deasă din spatele casei unde-și are cvartirul Mihai Voievodul.

• UNELE ÎNTÂMPLĂRI LA HANUL JUPÂNULUI LEAHU ȚIPARU

• Capitolul 1

Ger. Cer luciu. Omătul scârțâie sub cizme. Căpitanii îl urmează pe Racea, călcându-i în urme. După ei, jupân Războici, bodogănind. La câțiva pași în urmă, slujitorii, cu caii de frâu. Le-au legat nările, să nu necheze. Racea îl călăuzește prin spatele grădinilor, pe sub poala livezilor și-n umbra lizierei de aluni care mărginește satul spre codrul Vlăsiei. Se văd focurile de tabără, aruncându-și reflexele pe troiene. Se aud limpede chiuiturile oștenilor și fluieratul naiurilor.

— Aici... șoptește Racea.

Într-un bunget înzăpezit, la marginea satului și a râpelor pline de stufăriș, o coșmelie mătăhăloasă. Mîrzea imită țipătul ciuhurezului.

— Ce năpasta te apucă, domnia-ta? mârâie jupân Războici. Abia-mi venisem în fire...

— Taci.

O umbră se desprinde din spatele căpitanilor și se prelinge în lungul șirului de salcâmi care duce spre han. Jupân Războici își trage pistolul de la brâu.

— Potolește-te, Războiciule, șoptește Racea. Dac-ai avea ochi de șoim, cum te lauzi, ai vedea că-i Ahmet.

Stau îngenuncheați în zăpadă până când umbra tătarului se topește în umbra unei girezi de fin.

— Ăsta-i hanul jupânului Leahu Țiparu și e bine...

Un țipăt de buhă.

— Slobod, spuse Mîrzea.

Ocolesc pe o potecă bătută, ies în drum. Cârstocea dezleagă nările cailor și tropotind și vorbind tare se-nfățișează la ușa din bârne a hanului. Își scutură zăpada în prag. Sala mare e luminată palid de câteva făclii fumegoase, înfipte în suporți de fier, bătuți în pereții cioppliți în bârne de stejar.

— Bine ai venit, căpitane Racea, behăie de la o masă, unde cinstește cu câțiva oameni de toată mâna, oșteni și negustori, un bărbat pirpiriu, cu capul lunguieț și spălăcit, fără sprâncene, genele albe, nasul căzut deasupra buzelor, cap purtând cu mirare parcă o pereche de urechi strașnice din care ies smocuri de păr.

— Bine te-am găsit, hangiule. Vezi că mă-ntorc cu prieteni. Slujitorul duce caii la grajd. Poruncește ovăz, fân proaspăt, iar omului de oaste, cele de cuviință.

— Cum de nu, vai de capul meu, ce cinste pe casa mea… Poftiți, domniile-voastre… Poftiți…

Hangiul pirpiriu se tot înclină până la pământ, nu fără să-i cerceteze cu atenție, dă la o parte o pătură de lână, căpitanii trec într-o tindă luminată firav de un opaiț, și de acolo jupân Leahu Țiparu deschise ușa scundă a unei odăițe în vatra căreia joacă vesel un foc din crengi de salcâm.

— Ce poruncă? se scliviseşte hangiul.

— Vin roșu fiert cu mirodenii. Cârnați pe varză acră… Niscai răcituri de porc.

— Vai de capul meu, căpitane, răciturile…

— Vorba. Le-am văzut când le-nveleai în ștergare pentru nu știu ce față mărită… Adaugă o slănină cu carnea groasă, afumături, și nu te moșmoli mult, că-s rupt de foame. Trap.

După ce iese hangiul, Racea ia opaițul și-l pune în prichiciul ferestrei căptușită cu bășica de bou. Ghețea știe că face asta să nu li se vadă umbrele, dintr-un obicei vechi de oștean hârșit. Căpitanii își scot dolamele. Jupân Răzbici se-ntinde pe prici, își trosnește oasele, mormăie ceva despre asprimea vieții de oștean și adoarme într-o clipă.

— La grajduri îl avem pe Ahmet, spune Mîrzea.

— În han, Cristocea.

— Ne ospătăm și ne adunăm mințile…

Racea vorbește tare, îi face semn lui Mîrzea, și căpitanul călcând neauzit pe talpa moale a cizmelor întredeschide ușa odăii.

Vede în tindă o butie cu varză murată, chepengul beciului, scara de fuștei care duce în pod și cele trei uși. Una spre sala mare, una spre odăile hangiului și alta, după mirosul iute care vine de acolo, spre grajd. Închide ușa, își descinge sabia și se tolănește lângă jupân Răzbici. Hangiul se-ntoarce, urmat de o

țigancă ochioasă, aducând răciturile în blide de pământ ars, vinul fumegând în oală și, pe rând, celelalte bunătăți dorite de Racea.

— Mai poftesc ceva domniile-voastre? se frânge din șale hangiul.

— Să ne zici poftă bună, jupâne.

— Și la mulți ani, domnia-ta, întru slava măritului voievod.

Ghețea ciulește urechea. Glasul hangiului i se pare când tăios, când unsuros. Bagă de seamă că omul are un ochi verde, altul albastru. Asta nu-l împiedică să se așeze la masă și să cinstească din plin bucatele casei, spre marea plăcere a fratelui său de arme Racea, care-l trezește pe jupân Răzbici și înfulecă vitejește, spunându-le cu glas jos:

— Nu se știe dacă ajungem să ne ospătăm în lege înainte ca măritul…

Mîrzea îi ia vorba din gură, făcându-i semn spre ușă!

— Măritul împărat nemțesc…

Îndrugă o poveste încâlcită. Racea se apropie de ușă. O deschide dintr-o smucitură, înșfăcând în aceeași clipă urechea lipită de crăpătura dintre blăni.

— Aha! răcnește Racea. Diavole! Iscoadă blestemată! Vânzătorule…

Dă greutate fiecărei ocări, îndesând-o cu zdupaci înfipți în spinarea hangiului.

— Iertare, luminăția-ta!… Iertare!… Treceam prin tindă și mi s-a părut că mă strigi.

— Minți! Am să te ridic în furci, șarpe ce ești!

Hangiul arată atât de speriat, urechile i se albesc atât de tare, încât lui Radu Ghețea i se face milă.

— Lasă-l, frate Racea… Hai, omule, du-te… Altă dată nu-ți mai vârî nasul, unde nu-ți fierbe oala.

— Mai mult urechile alea clăpăuge, decât nasul, dracul împielițat…

— Bogdaproste… Bogdaproste… Mă duc… Mă duc, vai de capul meu…

Ghețea îi deschide ușa. Hangiul iese abia târându-se. Căpitanul bagă de seamă că butia de varză a fost mișcată de la locul ei. Cât o palmă domnească, poate s-o jure. Închide ușa.

— Trebuia să-l fi pisat în lege. Taler cu două fețe…

Înjură cumplit pe toți hangiii oploșiți sub soare, care sug vlaga drumeților. Apoi scoate punga dăruită de voievod și, spre mirarea jupânului Răzbici, o deșertă pe masă.

— Taleri împărătești! se holbează curteanul.

— Pentru drum lung, spune Racea și începe săi numere cu o plăcere vădită, care-i luminează obrazul bărbos.

• Capitolul 2

— Gata cu împărțitul averilor, mârâie Racea, vârându-și punga la brâu. E vremea să ne-mpărțim după treburi… Pe jupânul Răzbici îl descântăm pe drum… Unde ți-e calul, jupâne?

— L-am prăpădit în…

— Știm unde. Până la cântatul cocoșilor, să-ți faci rost de-un cal țapăn.

— Mă iei repede, căpitane Racea, și nu sunt dedat.

— Nu-i nimic. Te-nveți. Ghețea?

— Am la sanie șase perechi de picioare de mistreț scobite în lemn. Le luăm. Ne trebuie câte două perechi de pistoale… Una la coburi, alta la brâu. Săculeți cu pulbere. Plumbi. Ovăz pentru cai. Șube. Cremene. Iască.

— Arcuri și câte trei cucure de săgeți. Sânețele sunt prea grele. Arcul nu te dă de gol, spune Mîrzea. Frânghioare de mătase. Arcane. O săcure la doi oameni.

— Mie-mi lipsesc patru cearșafuri albe. Doi bostani mari… Ha, ha, Răzbiciule, închide-ți clonțul… Câteva lumânări… Un sac de cârnați. Usturoi. Niște rachiu. Două șunci zdravene. Boia. Ghimber… Dacă o să avem prilejul să ne prăjim tălpile, știm noi unde, măcar să ne înfățișăm sătui și grași.

„Iată un păgân de turc
El se uită eu mă uit
Turcul se uită câinește
Și știu dracu ce-mi gândește…”

Cântă Racea. Le face semn să-și ia armele. Căpitanul Ghețea îi șoptește:

— Iau trei cai pentru povară. Răzbiciul vine cu mine. Las porunci și schimbaș. Vă aștept la jumătatea drumului spre

Stoinești, lângă prepeleacul de pază, la două ceasuri după miezul nopții.

„Și știu dracu ce-mi gândește
Să-mi ia banii după pește...”

— Mă-ntorc într-un ceas, spune Mîrzea.

„Turcu zice Ahmet, Ahmet,
Eu îi trag un pumn în piept...”

Racea deschide ușa.

— Nu prin han, porumbeilor... Pe aici. Dați la grajd... Domnul cu voi, cinstite fețe.

Lumina prizărită din tindă nu lasă să se deslușească mișcarea abia simțită a chepengului de la beci care se coboară binișor, ca și când o mână grijulie îl sprijină pe dinăuntru.

— Vezi de butie, îi suflă Ghețea la ureche, înainte de a ieși.

„Turcu strigă aman, aman,
Eu îl trag sub cel tufan...”

cântă Racea, ascultându-le pașii fărâmând zăpada înghețată. Închide ușa. O deschide iarăși. „Pe barba lui Belzebut, își spune, la amiază scârțâia...”

Ușa se rotește pe țâțâni ușor și neauzit. Se cheamă că va trebui să treacă fără doar și poate pe la logofătul Udriște, de la cancelaria de taină a voievodului. Să-și pună oamenii la pândă jupânul logofăt... Oftează, tropăie, își ia armele cu destul zgomot, se lovește ca din întâmplare de butia cu varză și, strigându-l pe hangiu, îl amenință cu spânzurătoarea dacă-l va prinde că-i calcă tălpile în odaia de cvartir, deschide ușa spre grajduri, o trântește cu nădejde și-n aceeași clipă, din doi pași, ajunge scara de la pod și se cațără neauzit până-n gura acestuia. Se saltă pe lipitura de lut. Își leagă sabia de sub brâu, la spate. Se trage în podul care miroase îmbietor a afumături și se-ntinde pe burtă, învelindu-se în dolamă. Se bucură auzind tropote pe afară, glasurile oștenilor care chefuiseră în han, strigătele unei patrule și răsufletul crivățului sub acoperișul de șindrilă al hanului.

• Capitolul 3

În pod, frig uscat, care-i pătrunde prin dolamă. Căpitanul Racea are prea multe semne care-l fac să asculte zgomotele hanului cu răbdare. Îl vede pe hangiu trecând la culcare, urmat de roaba țigancă, fără să se uite măcar la ușa odăii, și abia-și stăpânește râsul. I-a intrat spaima-n oase ticălosului. Se gândește la toți dușmanii de moarte pe care-i are voievodul în partida boierilor munteni, aceia care nu l-au vrut domn, care uneltesc să-i ia capul, și-și spune că răbdarea lui și noaptea plină de făgăduieli de care se leapădă, precum sfinții părinți de ispitele trupului…

Un scârțâit. Poate vântul. Poate… Își încordează privirea. Dedesubt, întuneric negru. Gros. Alt scârțâit. Mai prelung.

— Pe barba lui Belzebut, puișorule…

Se adună ghem în gura podului. Liniște. Parcă respirația ușoară a unui om. Și miros plăcut de blănuri bine argăsite, și iute, de fum. Adulmecă… Acolo jos, în întunericul tindei, pândește cineva. Pași. Aproape neauziți… Își ține respirația. Se pleacă mult peste gaura podului. Ușa… Se deschide lin. Îl izbește în obraz mirosul cald al odăii. O rază slabă de lumină. Vede o umbră scundă, poalele unui caftan, și-și petrece picioarele pe gura podului, pipăind cu vârful cizmelor scara de fuștei.

Necunoscutul din odaie are un felinar orb. Cercetează îndemânatic coburii[4] căpitanului. Mormăie nemulțumit. Calcă neauzit pe tălpile de blană, până la cuptor. Se pleacă peste el. Desprinde cu ușurință o cărămidă care astupă o firidă. O luminează cu raza gălbuie a felinarului. Pipăie marginea de pergament a unei scrisori. O vâră într-o pungă ținută la piept, sub caftan. Stinge brusc felinarul. Ciulește urechea. Dintr-un salt se tupilează în pragul ușii. Din pod se aude o înjurătură cumplită și un trup uriaș se prăbușește în tindă, bufnind înfundat. Necunoscutul se destinde, sare pe scara de fuștei și urcă în pod cu mișcări agile, de sălbăticiune.

---

[4] Coburi – saci de piele specială pentru agățat la șa.

• Capitolul 4

Racea își făgăduiește să-și radă barba, dacă nu pune mâna pe iscoadă, chiar dac-ar fi să se lase înjunghiat, pentru că nimic nu poate fi mai de scârbă decât uneltirea împotriva oștirii și a voievodului ei, într-o cumpănă grea ca aceasta de acum. Mai mult simte, după cum se vântură aerul stătut al tinzii, încotro a luat-o necunoscutul, își scoate pistolul. Urcă scara, făcând larmă cât zece:

— Stai, iscoadă blestemată! Am să-ți înșir mațele pe garduri!

Îl tratează pe necunoscut cu complimente din ce în ce mai usturoiate. Ajuns în gura podului, își pune căciula pe garda sabiei, ridicând-o brusc. Un șuierat veninos. O lovitură înfundată. Scoate un răcnet sălbatic, zgâlțâie scara și-n aceeași clipă sare în pod, descărcându-și pistolul în umbra abia ghicită din dreptul balconului. Zgomot de șindrilă ruptă. Pași prelinși pe acoperiș. Izbitură bufnită în zăpadă. Căpitanul își face vânt pe deschizătura îngustă a balconului, nu înainte de a smulge hangerul înfipt în cușmă. Rupe rama de lemn, smulge șindrila cu umerii, lovitura este atât de puternică, încât țâșnește prin acoperiș învăluit în scrâșnetele șiței sfărâmate, se rostogolește fără să se poată agăța de nimic și cade în patru labe la picioarele unui călăreț. În aceeași clipă se simte apucat de ceafă și cu vârful unui jungher în beregată.

— Pe măruntaiele lui Belzebut…

— Lasă-l, Ahmet… Dacă nu mă-nșel, e chiar domnia-sa Racea.

— Vorba! La cai, diavolilor… Niciun glas…

Ascultă toți trei. În bălțile înghețate ale Câlniștei se aude limpede galopul unui cal.

— Ia armăsarul meu! îi zvârle Racea robului Ahmet.

Încalecă pe calul acestuia dintr-un salt. Gonește în spatele hanului, culcat pe oblânc, încercând să găsească întipărite în zăpada albăstruie urmele celui fugărit.

• Capitolul 5

Un ceas după miezul nopții. Cortul marelui logofăt Chisar așezat pe izlazul dinspre Strâmba de Sus, între colibele de stuf,

corturile și săniile călărașilor domnești. Câteva lumânări pâlpâie sfârșit, aruncându-și lumina palidă pe obrazul și mai palid al marelui boier. Înalt, bine legat, frunte largă, nas vulturesc, mustăți sure și bărbuță plină de fire argintii, înfofolit într-un caftan scump, de mătase venețiană căptușit cu blăni de vidră, marele logofăt își înhață omul de oaste și-l pisează cu topuzul în timp ce fie-su, Alexandru Chisar, semănându-i leit la chip, dar în toată strălucirea tinereții, ciugulește stafide dintr-un talger de aur.

— Ticălosule… Ți-am poruncit să apuci odaia cu pricina. Lepădătură!

— N-am putut, boierule, vai de capul meu. Unde pune piciorul căpitanul Racea, păs să mai faci ceva. Nici cu șfănțuiala, nici cu amenințarea, nici cu rugămintea. Hangiul se teme de el, ca de Satana… Totuși…

— Totuși, blestemate, ciulește urechea marele logofăt, făcându-i semn să se ridice.

— Totuși a putut să-mi dea de veste că trei căpitani, însoțiți de un curtean prizărit – omul oftează ușurat – au ținut sfat, împărțindu-și o grămadă de taleri de aur. Vorbeau de luminatul împărat nemțesc… Am iscodit niște vânători domnești care băuseră la han… Am aflat că acel curtean nu-i altul decât Războici… Cercetând mai departe, am aflat că acest Războici s-a arătat la cvartirul domnesc nu se știe de unde.

— De când lipsește din tabără?

— De la cea dintâi izbire a Giurgiului, la jumătatea lui Brumar.

— Aha… Altceva?

— Cei trei căpitani nu sunt alții decât Racea și soții săi, Gheței al roșilor și Mîrzea al tighecenilor.

— Cu crăcănatul ăla am o socoteală mai veche, spune Alexandru Chisar, albind.

Acum un an, la jocurile ostășești de Bobotează, Mîrzea îl doborâse în zăpadă, luptând amândoi pentru năframa unei jupânițe pe care o iubeau.

— Treci la sanie, pregătește zece oameni și așteaptă porunci, îi poruncește marele logofăt omului de oaste.

Rămași singuri, tatăl și fiul se privesc în ochi.

— Gândesc, spune tatăl după o clipă de tăcere, că a venit ceasul nostru. Veștile aduse de tine de la pan Zamoyschy sunt

bune. Bine este că punem temei lucrării noastre numai noi. Am plătit prea scump cârdășia cu alți boieri.

Marele logofăt retrăiește înfiorat ceasul când a vrut să-l izbească pe Mihai cu oastea lui și a marelui vistiernic Dan de Drăgoiești, când Mihai aflând l-a înconjurat cu oștile Buzeștilor și când, înfrânt, în loc să fie descăpățânat de călău, Mihai i-a dat în seamă una din cele mai de încredere boierii, logofeția Țării Românești. Poate tocmai această mărinimie cavalerească a voievodului îl umilește mai mult și-i ațâță dorul de răzbunare.

Vorbește răspicat. Ostășește. Cu dușmănie cumplită:

— Iată ce este de făcut, Alexandre. Dacă răvașul meu ajunge la Ghazi Ghirai, atunci va trebui să aștepți Hoarda la locul știut… Nu se poate să nu ajungă… Nu se poate… Îl călăuzești pe Ghirai în spatele taberei. De acolo-ncolo, grija mea.

Scoate din sân o hartă făcută sul. Se lasă pe blana de cerb care acoperă salteaua de puf. Desfășoară harta. Își înfige în semnul care indică Hulubești arătătorul pe care lucește inelul de aur cu pecetea Chisarilor.

— Aici are să se scrie sfârșitul câinelui de voievod, spune printre dinți și tresare, pentru că în tabără se aude ropotul înnebunit al unor cai.

• Capitolul 6

— Ai făcut rău, frate Racea! Pripeala nu-i sfetnic bun.

— Îl prind, de-ar fi să-mi dau sufletul.

— Să-l așteptăm pe Ahmet cu Ghețea și Răzbici.

— Vrei să zici că mutălăul tău îi aduce aici?

— Cum te văd și mă vezi.

— Haidem mai departe.

— Pierdem urmele.

— Ba.

— Ne minte ceața…

Racea suduie amarnic ceața groasă, de iarnă geroasă, care se târăște acum, în zori, valuri, valuri din valea Câlniștei, prelingându-se peste troiene. Descălecă dintr-un salt. Pipăie urmele rotunde, săpate adânc în zăpada înghețată.

— Sunt proaspete, Mârzeo. Uite ici. Nici n-au înghețat marginile. Nici pulberea asta zvârlită de sub copită n-a înghețat.

— Cum e potcovit calul?

— Numai la picioarele dinainte.

— Aha!

— Dacă Ahmet ne-a luat urmele, zic să nu mai pregetăm. Trebuie să vedem ce duce iscoada asupra ei. Poate să fie o știre de viață, ori de moarte.

Mîrzea descălecă. Îngenunche lângă Racea. Șeitan nechează ușurel. Mîrzea ciulește urechea. De jur împrejur, ceață groasă, lăptoasă, prelinsă printre trunchiurile uriașe ale arborilor din codrul Vlăsiei, ceață în care zgomotele se cufundă și pier înăbușite, singurul semn de orientare rămânând urma călărețului necunoscut, urmă de cal lăsat la trap domol, lucru care-l neliniștește îndeosebi pe Mîrzea.

— Șeitan, șoptește căpitanul.

— A simțit vreo sălbăticiune.

— Poate. Să căscăm ochii.

— Dacă avem unde, mârâie Racea… La drum.

Pornește cu calul de frâu, călcând alături de dâra aceea vânătă în zăpada scârțâitoare.

— Nu-mi place iarna, nici de frică, spune Mîrzea, scoțându-și arcul și înstrunindu-l.

Căpitanului Mîrzea, fecior de hotnog moldovean din Țara de Jos, luat c-o fiică de mârzac din Bugeac, i se pare că tot codrul îl înconjoară dușmănos de dincolo de ceața asta afurisită și troianul care le trădează umbletele.

Îi plac lărgimile câmpiilor acoperite de colilie și ovăscior, vara, când războinicul are unde-și repezi fugarul, pierde urma, sau iscodi vrășmașul, fără să-și scrie gândurile cum o fac ei doi acum, fără prea multă credință în izbândă. Racea are dreptate. Iscoada poate să ducă un răvaș care să lămurească cine știe ce trădare din tabăra voievodului, și ei nu pot rămâne legați numai de porunca măriei-sale, mai ales că, se pare, urmele, după ce-au ținut-o spre miazănoapte, iată că o iau drept spre răsărit, și dinspre răsărit vine de data asta urgia Hoardei. Din ceață răsare trunchiul gros al unui stejar bătrân. Aici urmele iscoadei se-ntâlnesc cu altele, se amestecă între ele, zăpada e răscolită, bătucită, apoi urmele se rup pe trei direcții deosebite: unele spre apus, altele spre miazănoapte, altele între cele de apus și miazănoapte, ținând-o spre drumul mare al Călugărenilor și Cetății de Scaun.

— O mie de bărbi arhierești. Îmi vine să urlu, frate Mârzeo.

— Las’ c-ai să urli mai târziu, mormăie Mîrzea, gata să încalece.

— Ba chiar acum, câinilor, cârâie un glas din văzduh și, înainte ca oștenii să poată face o mișcare, din ceață cad asupra lor șase matahale înarmate cu buzdugane de luptă, cu mânerele scurte. Izbiți la mir, cei doi căpitani se prăbușesc în zăpadă, fără un scâncet.

• Capitolul 7

— Ai făcut ochi, diavole, cârâie glasul ieșit de sub gluga de pănură.

— Am făcut, vedea-te-aș în furci… Bă, măscăricilor, ce inimă aveți, bă, să năvăliți pe niște oșteni domnești, acu’ în crugul războiului, arde-v-ar focul gheenei și prăji-v-ar Belzebut mațele cel pestrițe?! strigă Racea.

— Las’ numa, las’ că-ți pregătesc eu foc potrivit… Stai numa’ stai, că vine el diavolul la tine, calic prăpădit…

— Dacă l-ați omorât pe soțul meu, vă belesc, tâlhari de drumul mare.

— Cam slab, zău slab, slab sărăcuțul! chicotește cârâit omul dat cu funingine pe obraz, pe care Mîrzea, cu capul căzut în piept, cu trupul lăsat moale în legăturile care-l lipesc de trunchiul unui fag, îl supraveghează printre gene.

Ceața s-a ridicat. Soarele la prânzișor. Codru de jur împrejur. O poiană troienită de crivăț. În mijloc, foc ostășesc, fără fum, făcut cu crengi uscate, scuturate bine de zăpadă. Căpitanul Mîrzea cercetează locul cu atenție. Îl vede pe Șeitan legat lângă calul lui Ahmet, mușcând de umăr omul în dolamă de pănură neagră, care se apropie cu o traistă de ovăz. Omul înjură și vrea să-l lovească. Șeitan se repede la el, cu dinții rânjiți. Ceilalți bărbați, ciuciți pe vine lângă foc, râd.

— Lasă-l, bă, că nu te suferă.

Racea râde gros.

— Nici caii de oaste nu vă suferă, nepricopsiților.

— Vorba, dulăule…

Oamenii de lângă foc sar în picioare. Sunt dați cu funingine și-și țin glugile pe frunte. Din codru se arată un bărbat înalt,

purtând mască neagră, dolamă de șiac șvăbesc, negru, și cizme din blană, cu pinten. Vine lângă Mîrzea. Îi înfige mâna în plete, smucindu-i capul.

— Ticălosule, scrâșnește și-l scuipă între ochi.

Căpitanul își lasă capul să atârne. Simte cucuiul care-i crește în moalele capului, acolo unde l-a atins ghioaga care l-a doborât. Mascatul se apropie de Racea.

— Scârnăvie deșălată, spumegă căpitanul. Scuipi un om fără apărare? Viteazule…

— Am să-ți smulg limba, șarpe ce ești… Să-mi spui unde călătorești domnia-ta Racea, căpitan de ferentari domnești… Haide. Știu totul din fir-în-păr… După cum știu și ce porți sub coantăș, în săculețul acela de mătase vișinie.

— Vezi să nu crapi de atâta știință, corb nemernic! Bă, nu-ți îngheață limba-n gură când vorbești în graiul oștilor de pământ? Nu ți-e frică să nu cadă cerul pe tine? Pentru câți arginți ți-ai vândut sufletul, spurcăciune?

Mascatul își trage jungherul. Se apropie de Racea, legat lângă un fag tânăr, fratele celui crescut din tulpina fagului de care e legat Mîrzea.

— Arginții ăia îi capăt abia după ce-ți lepezi tu veninul, neam de câine, spune mascatul. Să nu miști, că te străpung. Întinde mâna spre pieptul căpitanului. În clipa aceea, Racea își strânge genunchii în burtă, apoi își repede tălpile în pântecul necunoscutului. Omul zboară până în preajma focului. Se rostogolește de câteva ori, împrăștiind vreascurile într-o jerbă de scântei. Poala dolamei îi ia foc. Haidamacii sar să i-o stingă. I-o smulg de pe umeri. Atunci Mîrzea bagă de seamă că mascatul poartă coantăș roșu de catifea de Veneția, cu găitane de argint și centură lată, din piele galbenă, cu trei rânduri de paftale. Bărbatul își tăvălește dolama prin zăpadă și se-nvelește în ea, așa fumegândă încă.

— Carevasăzică așa, căpitane Racea, spune el blând, scuturându-se de zăpadă. Apoi, răcnind cu glas mare: Pe el, netrebnicilor! Legați-mi-l fedeleș! Și puneți țepușa pe jărăgai… Trap! Tu, ăsta bondocu’, păs și adu trei burdufe cu apă… Sparge gheața ori vezi undeva, la vrun cot, unde-i apa slobodă… În fuga marș! Până atunci să ne omenim cum se cuvine pentru treaba asta bună pe care am făcut-o.

Codrul se cutremură de ocările căpitanului Racea, care, cu toate că zvârle din picioare cu înverșunare, scuturând fagul de zăpadă, este lesne biruit de cei șase haidamaci conduși de cel cu glas cârâitor. Mîrzea nu face o mișcare, gândind că, preocupați de fratele său de arme, haidamacii au să-l lase slobode picioarele și mai ales căptușeala cizmei, unde a ascuns răvașul voievodului către banul Sava al sârbilor, târât în robie de Hoarda hanului Ghazi Ghirai de la Bachcisarai.

• Capitolul 8

Mascatul se ospătează din pastrama trecută prin flăcări și frecată cu usturoi. Gealații îmbucă pe lângă foc, fără să-și slăbească prizonierii din ochi. Soarele, de gheață, se rostogolește agonic peste creștetul omătuit al codrului. Undeva, stins, se aude glasul unei trâmbițe ostășești, Mîrzea tresare.

— Aha, se bucură mascatul. Auziși trâmbița și te treziși, tătar spurcat. Ce ai să te trezești tu acușica…

În codru, nechezatul unui cal.

— La arme! strigă mascatul. Voi doi stați cu săgețile pregătite… Dacă e ceva, la beregată.

Tropot greu. În poiană intră, învăluit într-un nor de zăpadă, un călăreț cu gluga ridicată. Îi șoptește ceva mascatului care rânjește cu toată gura.

— Să trăiești! Vești bune! Vești strașnice.

— Nu scapă un nume, șoptește Racea.

— Cum stai în legături?

— Nicio mișcare, frate Mîrzea.

— Cine să fie?

— Poate oamenii Danului.

— Ați prins glas. Porumbeilor?!… Aflați, godăceilor, că v-a rămas să vă cântați prohodul singuri… Haide, căpitane Racea. Începi tu, că-i zici gros și cu ieghemonicon țârcovnicesc… Iubiților ai mei: iată că veți trece voi prin încercarea apei și a focului, după care, dacă n-o să ciripiți toate câte s-au fost de la facerea lumii, să nu-mi ziceți mie pe nume…

Vine în fața celor doi prizonieri. Își înfige mâinile în șolduri:

— Vorbiți?

— …

— Vorbiți, ca să vă cruț durerile…

— …

— Iată că am suflet și răbdare cu carul… Spuneți ce porunci de taină îndepliniți. Unde și de ce umblați în numele câinelui de Mihai.

— Nu huli, mârșave, spuse Racea. A ridicat țara din țărnă, și asta nu-i place slugoiului de stăpân care te plătește.

— Amin, răspunde mascatul. Facă-se voia ta. Să-ți cercetăm vitejia, bărbosule.

Face un semn. Doi haidamaci se aproprie de Racea. Îi deschid coantășul la gât. Al treilea aduce un burduf de capră plin cu apă. Potrivește gâtul burdufului pe gâtul căpitanului. Picură apa cu grijă, în așa fel încât să intre pe spate, între piele și cămașă, pe mâneci între legături, pe piept și pântec. Alți trei haidamaci îndeplinesc aceeași slujbă pe lângă căpitanul Mîrzea. Cei doi oșteni intuiesc intenția mascatului. Apa rece care-i cutremură, prelingându-se de gheață pe șira spinării și în nădragi, are să le fure toată căldura trupului, apoi are să-nghețe, și ei se vor face sloi, încetul cu încetul, în chinuri groaznice.

— Ah, ce bine-mi este, se bucură Racea, pufnind pe nări, ca la scaldă… Ce zici, frate Mîrzea?

— Și-așa mi-era prea cald, frate Raceo!

— Ce cald are să vă fie vouă peste un ceas, mistreților… Voi, ăia, treceți la pastramă… Scoateți tigva aia cu rachiu… Ascultași și văzuși, îi spune olăcarului care asistase nemișcat la toată operația. Goana, goanelor, și…

Se apropie de olăcar. Îi șoptește ceva…

— Și spune-i câinelui care te-a trimis aici, strigă Racea, că din gura căpitanilor măriei-sale Mihai Voievod n-are să audă nimic, chiar dacă ne-ar munci cu fierul roșu, ticăloșilor.

Gerul de ianuarie lucrează cu atâta repeziciune, încât Racea sfârșește vorbele cu un clănțănit pe care nu și-l poate stăpâni. Haidamacii și mascatul îi răspund cu un hohot de râs.

— Tot cald ți-e, frățioare?!

Mascatul se bate cu palmele peste șolduri.

— Te-ai cam învinețit, limbutule… Ți s-au făcut țurțuri în bărboi. Și pe coantăș. Ei, căpitane Mârzo? Cum te simți, domnia-ta?! Poate să fii mai înțelegător decât…

Mîrzea îl scuipă în obraz. Mascatul înlemnește.

— Stai tu, fecior de iapă: scrâșnește, se repede la foc, smulge o creangă arzândă și se-ntoarce cu ea la Mîrzea.

— La piept gheață, la frunte foc, cine-mi dă în ghioc?…

Râde. Face un pas. Încă unul. Îi plimbă creanga arzând prin dreptul obrazului. Mîrzea știe că e pierdut. Poate să-i ia lumina ochilor. Carapacea de gheață îi taie răsufletul. Nu-și mai simte mâinile. Nici picioarele. Simte în schimb cum îi îngheață încet sângele din vine, cum răsufletul, pripit și dureros, i se transformă în ace de gheață.

— Închide ochii! strigă Racea.

În clipa când mascatul întinde creanga spre gâtul căpitanului, din codru se aude chițăitul speriat al unei veverițe. Mascatul întoarce capul spre stejarul de unde venise zgomotul. Un șuier care despică tăcerea. O săgeată care se-nfige până la pene în gâtul mascatului. Omul scapă creanga. Bate aerul cu mâinile. Sângele îi țâșnește de sub glugă. Înainte de a se prăbuși, răsună focuri de pistol. Alte săgeți se-nfig în mâinile ori în pulpele haidamacilor, doborându-i.

— Slavă ție, tartore! strigă Racea. Prinde-ți-i vii! Și în numele celor trei sute de sfinți părinți…

— Trei sute paisprezece, diavole, spune clănțănind Mîrzea.

— … De la Nicheea. Dă-ne dramul, frate Ghețea, că altfel o să ne spargi cu săcurea, ca să ajungi la ceea ce eram odinioară noi înșine.

• LA DRUM

• Capitolul 1

Trei ceasuri după-amiază. Codrul se cufundă în pâclele subțiri, străvezii ale înserării. Printre gorunii cât bisericile cad trâmbe piezișe de raze sângerii. Umbrele călăreților se lungesc nefiresc. Căpitanii călăresc în șir câte unul, la trap spornic. Îi urmează caii pe care sunt legate hoiturile mascatului și ale celor doi gealați uciși în luptă. Vin gelații răniți, legați de propriii lor cai, și aceștia unul de coada celuilalt, și toți de calul jupânului Răzbici, care călărește falnic, trăgându-se la răstimpuri dese de mustățile ciupelite. Convoiul este închis de robul Ahmet și omul de oaste al căpitanului Ghețea, Cârstocea. Când s-au dezghețat la focul ațâțat de înșiși prigonitorii lor, Mîrzea și Racea au aflat că-și datorează viața lui Ahmet. Radu Ghețea le-a povestit cum Ahmet a venit în goana-goanelor la locul de întâlnire, cum i-a spus toată tărășenia de la hanul jupânului Leahu Țiparu și cum el a avut vreme, nu numai să repeadă un cetaș drept la măria-sa; dar a putut strânge și tot tărhatul lui Racea, ținându-se după urmele lor până când a căzut ceața. Atunci s-au tras sub un mal râpos al Câlniștei. Au auzit umbletele unor călăreți. Ahmet i-a urmărit. A ajuns până sub stejarul sub care au căzut în cursa mascatului. Folosindu-se de ceață, s-a întors la ascunzătoarea în care și-au lăsat caii, apoi cu toții s-au târât prin troian, la adăpostul negurii, până au ieșit din albia râului. Atunci s-a ridicat soarele și le-a îngreunat apropierea, așa că, gândindu-se la viețile lor și la nevoia de a-i prinde pe asupritori, n-au dat năvală atunci când mascatul i-a supus la chinul apei. Erau departe și ar fi putut da greș. Până când au înconjurat poiana, au avut de furcă.

Sfatul lui Ghețea a fost să nu se-ntoarcă în tabără. S-ar fi pierdut vreme. Ar fi putut cădea în mâinile celui ce-i urmărește, care desigur ține sub ochi drumurile de intrare... Așa că, după ce și-au uscat veșmintele la foc, Racea frecându-se pe trupul vânjos cu zăpadă și apoi cu pătura de la șa, de i se roșise pielea,

după ce au băut rachiul răposaților, încălzindu-se și pe dinăuntru, au purces la drum, avându-l călăuză pe Ghețea.

Ahmet i-a mărturisit lui Mîrzea că iscoada nu poate fi decât baatur Sarîh – viteazul Sarîh – mingan-u-noion – mai-mare peste o mie, cu ailul[5] în stepele Volgii inferioare, care știe toate limbile vorbite în jurul Mării Negre și pe care măritul han îl folosește ca iscoadă atunci când el însuși iese din Bachcisarai, la război. Numai baatur Sarîh poate să arunce hangerul noaptea și mai ales numai el are săpat pe lama de oțel, ca și pe vârful săgeților, acest șarpe de stepă. Mai mult, baatur Sarîh călărește iarna numai cai albi, iar vara numai cai negri. Or, în spatele hanului, unde a fost legat la gardul de nuiele calul iscoadei, el a găsit acest smoc de păr alb, acolo unde calul și-a frecat grumazul de gard.

Față de toate aceste întâmplări, căpitanii au hotărât să taie calea iscoadei înainte de a întâlni Hoarda, scăpând de povara cadavrelor și a prinșilor la Drăgănești, unde stăpânește domnia-sa hotnogul Ion Enăchescu.

Căpitanul Ghețea face semn de oprire.

— Să ne tragem sufletele, spune. Popas.

Locul ales, o rariște peste care zace în curmeziș un gorun smuls din rădăcini. Oștenii agață traistele de ovăz de capul cailor.

— Voi, frumoșilor, spune Racea, răbdați, cum am răbdat și noi la vreme potrivită. Suna-va ceasul când veți fi spălați de funingine și vă veți arăta cinstitele obraze oștirii pe care ați viclenit-o. Amin zic vouă.

Gealații, cu rănile oblojite, tac. Poate știu că nu mai au nicio scăpare, ori poate sunt încă încrezători în steaua stăpânului lor, despre care căpitanii nu s-au obosit încă să-i întrebe.

— Du-i în marginea poienii, îi poruncește Mîrzea lui Ahmet…

Cu glas jos, îi spuse câteva vorbe în tătară.

Omul de oaste Cârstocea retează câteva crengi uscate. Ațâță focul între rădăcinile gorunului.

[5] Ail = sat de tătari nomazi.

• Capitolul 2

Hotnogul Ion Enăchescu a cercetat obrazul morților la lumina faclei. Nu i-a cunoscut. Nu i-au cunoscut nici căpitanii. „Mascatul” fusese bărbat chipeș, cu nas vulturesc, trăsături asprite și semn de fier în sprânceana dreaptă. Racea a spus că neapărat omul trebuie recunoscut la cancelaria de taină a voievodului, de el legându-se uneltiri împotriva măriei-sale, a slobozeniei țării și a vieții tuturor poporenilor. Așa că hotnogul a poruncit ca hoiturile să fie lăsate în ger. Să se pregătească două sănii. Roșii[6] domnești au așezat răposații înghețați bocnă pe fundul unei sănii, au tocmit al doilea pod de scânduri peste ei, iar sania au încărcat-o cu saci de ovăz. În a doua sanie i-au culcat pe gealați, legându-i de mâini și de picioare. Sania avea loitre de leasă, așa că deasupra lor au așezat cergi, peste cergi fân și peste fân bulendre ostășești, saci, vedre, corturi, câteva sute de săgeți. S-au înhămat câte patru povodnici vârtoși, și săniile cu gardă de opt roșii călări au plecat la galop spre Șerpătești, cu poruncă strașnică să se prezinte hotnogului Cebucă al căpitanului Ghețea, care să facă în așa fel, încât fără să însoțească săniile la vedere, să fie prin preajmă cu cel puțin o sută de săbii și să păzească cvartirul voievodal până când are să-l dezlege însăși măria-sa.

Ușurați și siguri că cei de la cancelaria de taină vor ști să descleșteze limbile gealaților și vor pune mâna pe un fir care va dezlega ghemul ticăloșiilor de la Curte, căpitanii au pornit la drum după miezul nopții. Caii odihniți se întind la trap spornic. Îi însoțește hotnogul Ion Enăchescu, care le spune c-a zăcut în robia tătarilor dobrogeni aproape patru ani. Scăpase, fugind pe mare cu un caic. Nu băuse și nu mâncase zile în șir. Le pierduse numărul. L-a găsit rătăcind în voia valurilor o caravelă genoveză, care venea de la Caffa, cu robi și roabe cumpărate la târgul de primăvară. Genovezii l-au pus pe picioare, hrănindu-l cu socoteală. L-au vândut în Rhodos, împreună cu patru cazaci zaporojeni, unui negutător armean din Damasc. Împreună cu zaporojenii, Ion Enăchescu din Drăgănești a pus mâna pe

[6] Roșii domnești = corp de cavalerie de elită, format din boiernași și oameni liberi, cu căpitănia la Roșiorii de Vede (Roșii de Vede).

dahabiehul[7] care-i ducea cu toate pânzele în vânt spre coastele Libanului. Își aduce aminte sub luciul verzui al stelelor și sub lumina argintie a lunii, când omăturile strălucesc gingaș peste codri străvechi ai Teleormanului, de smochinii și sicomorii insulei Rhodos, de cetățile ei de piatră și de munții albăstrii, ridicați parcă din sânul de azur al mării. Deopotrivă își aduce aminte de cei patru cazaci zaporojeni cu care s-a legat frate de cruce. Sotnicul Zinovi Zolotarenko, cazacii de rând Ivan Pancenko, Lisko și Leonti Morgun, toți din Sici, căzuți pe mâna unui ceambur când se aflau la pescuit. Ar fi vrut să vină să-i caute printre cazacii care-i slujesc pe măria-sa, dar n-a putut din pricina slujbei. Îi cunoaște bine pe tătari. Sunt vicleni. Se mișcă repede. Pentru că vin târând după ei mii de robi, n-or să urce spre București prin codrii. Hanul are să se țină de malul Dunării. La o adică, dacă s-o vedea înghesuit, are cetățile turcești unde să-și adăpostească prada. Un neguțător bulgar cunoscut, trecând acum câteva zile spre București, i-a spus că la Plevna au și ajuns zeci de neguțători de robi, dornici să se târguie cu hanul. Cu toate că i-a sfătuit pe cei din Drăgănești să nu-și lase casele, spaima-i mai tare decât povața. Oamenii s-au băjenit în codrii dinspre Videle.

— Aici vă las, domniile-voastre, spuse hotnogul Ion Enăchescu, când ajung la un cot al șleahului străjuit de un gorun străvechi, printre crăcile căruia luna își prefiră, sfioasă, lumina ei de argint. Să știți că-n târg la Alexandria n-a mai rămas țipenie. Dacă aveți lipsă de 50 de săbii agere, repeziți-mi știre la Drăgănești. Pot cădea asupra șleahului de la Alexandria la Giurgiu, într-o jumătate de noapte. Cunosc potecile cerbilor și ale mistreților. Feriți-vă… Pita robiei tătărăști e cumplită… Vă urez spor. Și un sfat. Umblați ziua, când tătarii se hodinesc. Vegheați în pânde noaptea, când umblă tătarii, călăuzindu-se după stele… Dacă auziți ceva de sotnicul Zinovi Zolotarenko, care acum ar putea fi esaul la Sici, atunci îndatorați-mă cu un răvaș.

---

[7] Dahabieh = vas arab cu pânze.

• Capitolul 3

Trec Teleormanul pe gheață, mai jos de Lăceanca. Când să urce malul, deasupra codrilor se aprinde o ciugă[8] mică. Jumătatea de cerc arde undeva spre Viișoara. Îi răspunde altă ciugă mică. Poate la Suhaia. Apoi alta. La Fântânele. Se aprind altele, arzând ca flăcări repezi la Șoimul și Cervenia, răsfirându-se spre Brânceni, ori clipind, din post de pază, în post de pază pe valea Teleormanului, până aici, aproape de Găvănești, unde călăreții văd limpede umbrele celor doi oșteni din foișor dând foc ciugii cu o făclie.

— Tătarii, spune Ghețea.

— Priviți.

Racea se ridică în scări. Pe o culme, dincolo de Alexandria, se vede un cerc de foc arzând cu flăcări înalte. Cercul este tăiat de o săgeată aprinsă, care împunge cu vârful spre Alexandria.

— Ciuga mare.

— Tătarii urcă spre noi, bodogăne Racea. Să dăm pinten!

Pornesc la trap întins. Ciugile mai ard câtăva vreme. Se sting unele după altele, făcând întunericul mai gros. Mai plin de tăcere. Dintr-o dată pornesc clopotele. Rar. Trase în dungă. Sunând a primejdie. A moarte, în susul Claniței și Teleormanului, spre Călugărița, Frăsinet și Orbească. În susul Vedei, spre Nenciulești. Răspunzându-le tuturora cu sunete de arama izbucnite din toate clopotnițele deodată, clopotele trase de străjile căpităniei Roșilor de Vede. Dangătele le izbesc inimile. Trist. Sfâșietor. Bat în tâmplele albe ale codrilor. În cerul degerat, negru și plin de stele. Bat de moarte, sonor și limpede. Ei le ascultă cu frunțile plecate și așteaptă cu teamă clipa când n-or mai bate și au să se-nchege tăcerile cumplite ale spaimei.

• Capitolul 4

Zori. Chiciură. Ajung în malul Vedei. Trag caii într-o aluniște troienită. Văd câțiva roșii de țara trecând în goană, cu făclii aprinse. Dau foc căpițelor de fân rămase în curțile pustii ale târgoveților. Căpițele ard cu vâlvătăi, zvârlind spre cer roiuri de

[8] Ciugă = semnal de alarmă, luminos.

scântei. Mănunchiuri de fân aprins plutesc pe deasupra târgului. Se aud trosnetele flăcărilor mistuind casele. Urletele câinilor de pripas. Nimeni nu scoate o vorbă. Ocolesc Alexandria, apucând cu băgare de seamă pe drumul Turnului, unde ciugile semnalaseră cercetașii și iscoadele tătarilor. Ajunși în codru, căpitanii își trag caii scară la scară.

— Să călărim în rânduială de primejdie, spune Racea.

— Ahmet cu Radu în față. Caii cu samarele la mijloc, cu Racea și Cârstocea. Eu cu jupân Răzbici în urmă.

— Poftesc să stau cu căpitanul Racea, spune Răzbici. Nu mă nedreptățiți, căpitane Mârzeo...

Racea îl privește chiondărâș:

— Satul arde și baba se piaptănă.

— Să nu se tragă foc de pistol. Dacă întâlnim cercetași tătari, luptăm la arc și sabie. Lăsați-mă să mă depărtez la cincizeci de lungimi de cal pe drum împădurit. La o sută, pe drum slobod. Semn de primejdie, un chelălăit de vulpe. Semn de fiți cu băgare de seamă și vă pregătiți de luptă, un cârâit de corb repetat de trei ori... La drum, cu ochii în patru! spune Ghețea, depărtându-se la galop, scară la scară cu Ahmet, tătarul.

• Capitolul 5

Un ceas înainte de amiază, Radu Ghețea îl trage pe Diavol sub o boltă de hamei uscat, cățărat pe crengile unui gorun bătrân și scorburos crescut în vârful unui gorgan care străjuiește satul Furculești. Vede lunca plină de smârcuri înghețate a Călmățuiului. Balta Suhaia pe marginea căreia șerpuie drumul de la raiaua Turnului la schela domnească a Zimnicei. Satul pare pustiu. Peste tot, urmele unei băjenii grabnice.

— Om estem! șoptește Ahmet.

Căpitanul urmărește linia pe care o indică degetul tătarului. Umbra unui bărbat chircită sub un pripor. Radu Ghețea îi face semn lui Ahmet să rămână pe gorgan. El își împinge calul să coboare în sat. Auzind pașii calului, omul așezat pe un dăsag își ridică fruntea. Un bătrân frumos, cu pletele, barba și mustățile albe, fața zbârcită și ochii goi. Un orb învelit într-o dolamă ostășească. Pe genunchi ține o alăută cu trei corzi. Un câine flocos se repede la picioarele calului, lătrând amarnic.

— Cine ești, îndrăznețule?

— Om bun, taică.

— Bună să-ți fie inima și curate gândurile… Încotro? Taci, Ursu! Poate nu știi că păliră tătarii la Turnu?

— Știu… Mă mir de dumneata, taică, c-ai rămas în satul ăsta pustiu.

— Păgânii cinstesc orbii, fiule…

Își îndreaptă obrazul spre el, ca și când ar vrea să-i deslușească trăsăturile. Ciupește corzile alăutei cu degete scorțoase și învinețite de frig.

— După glas, pari oștean… Poate ești iscoadă domnească… Am auzit venind doi cai… Ești înțelept, pentru că ți-ai lăsat tovarășul ascuns pe aproape… S-ar putea să fii și vreun viclean care umblă în calea păgânilor cu gânduri rele asupra măriei-sale…

— Fiecare om cu gândurile și îndreptările lui… N-ai nevoie de nimic?… De ce n-ai plecat cu oamenii?

— Nu sunt de aici, zâmbește bătrânul. Drumul meu se cuprinde în lumea largă, fiule.

— Acum, iarna?

În locul bătrânului răspunde cârcâitul unui corb. Atât de posac, încât Radu Ghețea nu-l ia în seamă decât atunci când se repetă încă de două ori, de fiecare dată mai supărat și mai gâlcevitor. Bătrânul își clatină pletele:

— Să zici că-i corb adevărat, nu alta… Semn vechi, oștene… Du-te. Dacă ai gânduri bune, eu am fost hotnog de spătărei domnești în anii lui Cercel Vodă… Mă cheamă Lisandru Cocora… Oamenii din partea locului îmi zic Lisandru Gură de Aur… La o nevoie, nu uita că sunt din Spătărei, că satul meu e ici, pitit în luncă, și că noi suntem cu toții slujitori domnești, după cum arată numele ocinei.

Bătrânul se ridică, zvârlindu-și dăsagul pe un umăr. E înalt. Voinic. Își fluieră dulăul, punându-i toiagul pe gât și cu läuta sub braț o ia pe ulița satului, călcând domol ca un orb ce era. Cum corbul începe să cârâie supărat, Ghețea dă pinteni, ajungând la adăpostul bolții de hamei, atunci când în capul celălalt al satului se arată doi spahii purtând în vârfurile sulițelor două capete de bărbați cu bărbile năclăite de sânge și când orbul, oprit în fața bisericii, ciupește strunele, începând să cânte cu glas duios, de bariton:

„Pe cel deal, pe cel colnic
Trece-o pruncă și-un voinic,
Puiculiță bălăioară
Cu cosița gălbioară…”

Spahiii își strunesc caii. Poartă șube de oaie cu ceaprazuri de argint. Coifuri rotunde și țuguiate, căptușite cu blăni de iepure, cu apărătorile de nas ridicate. Pe umeri le joacă apărătorile de ceafă, împletite în sârmă de Damasc. După ce ei fac o temenea orbului, împung cu scările late coastele aburinde ale cailor, luând-o la galop mărunt pe ulița Furculeștilor. Li se văd strălucind gărzile iataganelor și plăselele de fildeș ale pistoalelor. În urma lor se arată două șiruri de oșteni, legănându-și lăncile. Duc la mijloc o sanie joasă, vopsită în albastru, împodobită cu izvoade de aur, din care se vede strălucind coiful unui ofițer împărătesc.

Radu Ghețea se teme pentru viața orbului. Îi făcuse impresia unui om cinstit. Se ridică în scări, privind neliniștit șirurile de călăreți conduse de un ofițer cu pelerina roșie jucându-i pe umăr. Ajuns în dreptul orbului, ofițerul ridică brațul. Călăreții se opresc. Ofițerul se pleacă pe oblânc. Căpitanul nu poate auzi ce vorbesc cei doi. Spahiii descălecă. Ofițerul împărătesc se dă jos din sanie, ținut de subțiori. Turcii pun străji în fața bisericii, apoi își trag caii înlăuntrul sfântului lăcaș. Se răspândesc patrule în tot satul. Dintr-o altă sanie se descarcă saci cu merinde.

— Conac facem, șoptește Ahmet.

Pe ușa scundă a bisericii se strecoară o șuviță subțire de fum. Radu Ghețea își spune că are de-a face cu o sobe, după rangul ofițerului, probabil repezită de unul din marii demnitari turci în calea hanului tătarilor. Se cuvine să se sfătuiască și s-o țină sub priveghere. S-ar putea să afle lucruri privitoare la război. Îl lasă pe Ahmet să cerceteze satul, iar el, strecurându-și armăsarul în spatele bolții de hamei, se înfundă în pădure. Face un ocol larg, ieșind în șleah cam în dreptul unde bănuiește că-și va găsi prietenii. Zâmbește mulțumit, văzând șleahul gol pe o lungime de o jumătate de leghe. Iată că de sub o tufă înzăpezită se arată bărboiul lui Racea și că din stejarul înalt, crescut singuratic într-un bunget de mladă, coboară sprinten căpitanul Mîrzea.

• Capitolul 6

— Să ștergem urmele și apoi la sfat, spune Radu Ghețea.

Trag caii cu bagajele într-o poiană aflată cam la trei sute de pași în dreapta șleahului, spre Spătărei. Îi mână unii după alții pe aceeași urmă. Radu Ghețea călărește în coada șirului. Trage cu arcanul prin zăpadă unul din sacii cu demâncare. Din poiana ascunsă într-o viroagă priporâtă, năpădită de aluniș și făgețel, coboară spre Furculești albia unui pârâu. Radu Ghețea scoate din dăsagi șase perechi de picioare de mistreț lucrate în lemn.

— Tu, Cârstoceo, rămâi la cai… Leagă-le nările ăstora de oaste, să nu necheze. Sapă-ți un culcuș în zăpadă și odihnește-te. Să nu faci foc, că-i moarte.

— Vedeți-vă de treabă, că n-am caș la plisc, bodogăne slujitorul cunoscut între roșii ca cel mai căpățânos om de arme.

— Sunt cam trudit de zdroaba drumurilor, spune jupân Răzbici. De la Stambul la Hulubești, când călare, când pe jos… Mi se-nchid genele… Rămân aici să-i trag o aghioasă până la noapte. Nu te zâmlea, căpitane Racea. N-ai să te-nvrednicești de nicio ispravă până atunci.

— După voia domniei-tale…

— Cât despre orbul care s-a lăudat c-ar fi Lisandru Cocora, să mi-l arătați. Îl cunosc, și dac-a luat numele hotnogului în deșert, îl căsăpesc.

Își leagă frâul calului de picior și se pregătește să-și aștearnă șuba sub un stejar.

Căpitanii cercetează cremenea pistoalelor. Se înapoiază pe urmele sacului. Ajunși la câțiva zeci de pași de șleah, Ghețea îi învață cum să-și lege picioarele de mistreț la genunchi și-n podul palmelor. Cum calcă mistreții.

— Hai, fraților. Lăsați-vă în patru labe, Raceo, vâră-ți sabia sub brâu… Nu s-a pomenit mistreț care să-și târâie coada prin zăpadă.

— Iată-mă și porc! rânjește căpitanul, chinuindu-se să-și țină cumpăna pe cele patru picioare de lemn.

— Încă ce porc! chicotește Mîrzea.

Ies în șleah unul după altul. Ocolesc câțiva stejari bătrâni. Se-ntorc prin același loc. Ajunși de unde plecaseră, se ridică în picioare.

— Ce frumusețe de urme! se minunează Bacea, ștergându-și fruntea leoarcă de sudoare. Pe barba profetului, dacă nu m-aș lăsa amăgit eu însumi!

Se întorc în poiană. Nicio urmă de cai. Se privesc mirați. Cârstocea, omul de oaste, iese pe brânci de sub o tufă de alun. Îi duce pe pârâu la vale, unde rădăcina unui stejar, sub care puhoaiele primăverilor scobiseră o adevărată hrubă, acoperă un grajd încăpător și călduros. De sub rădăcini iese un sforăit fluierat, însoțit de scrâșnet de măsele, clănțănitul dinților și gemete înfricoșate, ascultate de Racea cu mare băgare de seamă.

— Omul amarnic se cunoaște după cum doarme, căpitane Racea, spune Cârstocea. N-aș vrea să-l am dușman pe acest jupân Războici.

Racea râde mânzește.

— Vom vedea până la urmă, negriciosule.

Ținându-și caii de frâie, cei trei căpitani coboară pârâul, până-n dreptul gorganului. Aici îi silesc să se culce. Fugarii se tolănesc în zăpadă, urmărindu-i cu priviri înțelepte și ascultătoare. Ajunși sub bolta de hamei, Ahmet ridică din umeri, semn că nu s-a-ntâmplat nimic. Mîrzea se cațără în gorunul rămuros, ajutat de Racea. Peste sat se lasă umbrele albăstrii ale amurgului. Străjile de spahii se schimbă și se întăresc. Pe ușa bisericii iese o trâmbă groasă de fum, semn că turcii au făcut foc în lege, pregătindu-se să înnopteze. Orbul stă în pragul unui bordei părăsit și vorbește cu una din gărzi. Din biserică ies patru spahii, trăgându-și caii după ei. Strâng chingile. Încalecă. Doi o iau la pas pe ulița satului, apropiindu-se de gorgan. Ceilalți doi, pe drumul dinspre Voivoda și lunca Călmățuiului. Dintr-o dată se aude un țistuit ușor între ramurile unde se cățărase Mîrzea.

— Cal vine, șoptește Ahmet, arătând în spatele lor, în lungul drumului pe care veniseră azi-dimineață.

• Capitolul 7

— Sunt nemâncat. Mi-au degerat picioarele... Dracu să te ia cu pândele tale, mironosițo. Mai bine ocoleam satul și ne vedeam de drum... Cine știe ce puchios de negutător păzește

bașbuzucii ăștia. Ce zici de horăielile pe care le trage acest curtean pe nume Răzbici? șoptește Racea.

— Sst…

În tăcerea limpede și înghețată a văzduhului se aude limpede treapătul unui cal care se apropie cu repeziciune, îl aude și patrula de spahii, pentru că cei doi călăreți se ascund la piciorul priporului, în spatele tufei de scoruș păsăresc. Racea își încleștează mâna pe umărul lui Ghețea, făcându-i semn cu capul spre locul unde-l bănuiau pe Mîrzea. Părea că o veveriță trece din creangă-n creangă spre poala copacului. Ghețea și Racea se strecoară în spatele bungetului. Îl văd pe Mîrzea bine înfipt într-un crăcan gros, lărgind lațul arcanului de care nu se despărțea niciodată. Iată și călărețul cutezător venind la trap des, cu frâul aninat în ciocul șeii și mâinile vârâte în mânecile binișului. După calpac, după calul alb, flocos, după felul cum călărește cu genunchii adunați aproape de greabănul calului, nu poate fi decât tătar.

— Baatur Sarîh, abia suflă Ahmet și pe obrazul mongoloid, Radu Ghețea citește o admirație aproape mistică.

Tătarul trece prin lumina vișinie care plutește sub bolta codrului troienit, ca un duh al stepelor îndepărtate. Înainte ca Ghețea să facă o mișcare, arcanul lui Mîrzea se desfășoară cu un șuier scurt, căzând pe umerii omului. Smuls din șa, tătarul rămâne agățat deasupra drumului, bălăbănindu-și picioarele și holbându-și ochii pieziși. Racea țâșnește din tufiș și-l izbește cu pumnul în tâmplă. Calul tătarului se-ntoarce la galop, cu coama zbârlită și dinții rânjiți. Mîrzea își trage prada între crengi, legând strâns capul arcanului. Racea încearcă să se ferească de cal. Prea târziu. Luat pe neașteptate, se alege cu o mușcătură care-i smulge umărul dolamei. Nemaivăzându-și stăpânul, calul acela îndrăcit începe să necheze și să bată cu picioarele. Alungându-l pe Racea în spatele unui pom. Ori că tătarul este așteptat de ofițerul împărătesc, ori că spahii auzind zgomote neobișnuite devin bănuitori, ori amândouă împreună, destul că cei doi călăreți ies în șleah, urcând spre gorgan în galop mare.

Văd calul fără călăreț rotind pe loc sub copacul însângerat de asfințit.

Îl văd ridicându-se în două picioare și nechezând către cer. Își strunesc gonacii. Unul din ei sare din șa. Îngenunche. Pipăie urmele lui Racea. Gândul că vor fi descoperiți prostește îi face

pe căpitani să lucreze fulgerător. Cârâind supărat, Mîrzea își dă drumul în cârca spahiului călare, care-și ridicase capul, nedumerit. Racea și Ghețea tabără asupra celui îngenuncheat. Împotrivirea turcilor este scurtă. Luați în pripă, n-au timp nici să ofteze. Izbiți în tâmplă, se prăbușesc în zăpadă. Ahmet se arată cu frânghioarele de mătase împletite în șase, pe care le poartă la brâu orice tătar. Calul îndrăcit al prizonierului din pom îl adulmecă fornăind. Ahmet îi șoptește câteva vorbe aspre, scărpinându-l între urechi. Sălbăticiunea se cumințește pe loc, frecându-și fruntea de umărul tătarului. Prizonierii sunt lăsați în spatele copacului, la adăpostul bolții de hamei. Mîrzea se cațără între crengi, slobozându-și prada în brațele lui Racea.

— Ăsta-i păcătosul! se bucură uriașul, luându-l drăgăstos de ceafă. Din pricina ăstuia am căzut din podul preacinstitului Leahu Țiparu. Îl cunosc după miros, tartorul...

— Parc-ai fi arhimandrit, atâta predici. Repede cu ei la adăpost. Ce facem, frate Radule? întrebă Mîrzea.

— Eu cu Ahmet ne-mbrăcăm în hainele spahiilor. Scoate-i ăluia șuba. Și coiful. Luați hainele mele. Așa. Iscodiți-l pe baatur Sarîh. Vezi că se preface mort... Ascultă. Dar mai ales înțelege. Luați-i răvașul de taină... Aha! Tresari, baatur Sarîh?! Dați-mi de știre. Noi doi facem tot ce se cuvine să nu fim prinși și tot ce se poate ca liniștindu-i pe turci să vă lăsăm vouă vreme pentru cercetarea prinșilor.

— Păziți-vă pielea.

Radu Ghețea își potrivește coiful rotund.

— Orbul cel bătrân umblă cu gânduri ascunse, frate Mîrzea. Vreau să aflu.

— Ne-ntâlnim aici, cu un ceas înainte de miezul nopții, spune Racea. Patrulele nu se pot schimba des. Turcii sunt puțini.

— Vegheați să nu vă scape vreunul...

— Ași... Când i-o vedea jupân Răzbici, crapă, se bucură Racea.

— Chiar așa, barbă-mătură, se aude glasul jupânului Răzbici din dosul tufei de hamei. Scump plătii eu somnulețul ăsta, dar mai scump ai să-l plătești domnia-ta pe cel din vecii vecilor...

Radu Ghețea așteaptă până când convoiul se pierde în codru. Tătarul, legat fedeleș în șaua lui Ahmet, îi privește cu ură printre pleoapele piezișe. Racea l-a legat peste gură cu năfrămuța. Cei doi spahii, priponiți unul de altul și amândoi legați de Racea, cu pistoalele jupânului Răzbici între spete. Mîrzea la urmă, făcându-

i un semn de rămas bun. Căpitanul rămâne o clipă sub scutul codrului, privind amurgul. Soarele cade sub marginea întunecată a codrilor dinspre Olt, zugrăvind rubiniu câțiva nori subțiri, abia desemnați în înaltul cerului. Gerul se-năsprește. Văzduhul de cristal. Când împinge calul spahiului spre marginea satului, în cerul verzui, înalt și străveziu, se aprinde, licăritor, luceafărul.

• CAPCANA

• Capitolul 1

După mersul stelelor, se apropie miezul nopții. Căpitanul Radu Ghețea se-nvârtise spre lunca Călmățuiului, răspunsese strigătelor celorlalte patrule, auzise caii acestora întorcându-se spre biserică, locul de conac al curierului. Zăpada era ușor fosforescentă și se-ntreba cât va mai putea întârzia fără să stârnească bănuiala ofițerului de spahii, când, dinspre balta Suhaia s-a auzit chelălăitul unei vulpi plecată la vânătoare. Căpitanul ciulește urechea. Caii spahiilor înlemnesc. Ahmet se frânge în șa:

— Om estem, căpitan.

Radu Ghețea mângâie calul pe gât. De jur împrejur tufe dese de răchită, acoperite de troian. Pași. Tăcere. Alt chelălăit de vulpe, undeva în spate. Poate sunt iscoadele tătarilor care-și dau de veste c-au descoperit mirosul de fum și că satul e locuit. Îl are pe Ahmet și nu se teme. Dar de ce vin pe jos, lucru nemaipomenit pentru călăreții mongoli?! Pași... Un mârâit de câine. O umbră... și glasul jos, aburit, al orbului bătrân.

— Aferim, oștene! De mult mă țin pe urmele domniei-tale, și nu te pot ajunge... Ce făcurăți pe gorgan, că-i spulberarăți ca suflați pe spahii?

La semnul lui Ghețea, răspunde Ahmet în tătară.

— Unde umbli, omule al lui Alah. Singur și-n miezul nopții?!

Orbul râde ușurel:

— E bine că nu te-ncrezi în nimeni, oștene. E plină lumea de vânzători.

Duce la gură un fluieraș de os. Scoate țipătul iepurelui prins de vulpe. În aceeași clipă lunca se-nsuflețește. Se arată trei mogâldețe înfofolite în șube, care le proptesc în piept vârful coaselor.

— Dați-vă prinși, spune în turcă un glas răgușit, ieșit de sub una din șube.

— Sunt oșteni ai măriei-sale, domnia-ta, Gligore Cocostârc, grăiește orbul. Hai, că nu-i vreme de povești. Roagă-te de acești

oșteni să ne dea o mână de ajutor. Tătarii din iscoadă și caraulele lor, preț de o sută de săbii, pică aici cam la un ceas după miezul nopții. Așa că aveți vreme să tocmiți toate pândele.

Radu Ghețea ascultă cu mirare și bucurie adâncă, răscolitoare, cum Lisandru Cocora, hotnogul de spătărei, orb, dezvăluie tot ce auzise astăzi la focurile spahiilor, dar mai ales ce-i spuse robul bulgar al ofițerului turc. Curierul pe care l-au văzut este trimis de însuși fostul mare vizir Ferhat Characlan, să se-ntâlnească în ascuns cu Ieti Ghirei Kalga, fratele marelui han Ghazi Ghirai. Ferhat pașa este în binecunoscută dușmănie cu Sinan Pașa, actualul mare vizir. Uneltește cu Ieti Ghirei Kalga atât la răsturnarea marelui han, cât și la aceea a marelui vizir. Spahii, oameni ai lui Sinan Pașa, care conduce partida spahiilor – împotriva partidei ienicerimei, condusă de Ferhat – nu știu nimic, în afară de ofițer, care este plătit de Ferhat…

— Așa că noi, fiind și împotriva spahiilor și împotriva ienicerilor, a lui Ieti Kalga și a lui Ghazi Ghirai – deci împotriva tuturora, – vom lua de la toți ce ni se cuvine… Acu mă întorc la rosturile mele de orb ispășit… Dacă auzi cucuveaua, nu te mai înapoia, oștene. S-ar putea ca turcii să miroasă ceva.

Condus de câine, călcând nespus de ușor și pe aceleași urme, lucru de mirare pentru un orb, se pierde în lunca troienită. Cel numit Gligor Cocostârc se deșiră de sub șubă, ajungându-i căpitanului până la piept. În lumina firavă a stelelor, Radu Ghețea vede un cap mic sub o cușmă buboasă, cu obrazul spân, și de sub marginea cușmei țâșnind un nas zdravăn, ușor pălit într-o parte și aplecat cuviincios, atât cât să nu astupe gura:

— Ne rugăm de domnia-ta, oștene, care se vede că ești iscoadă domnească, să ne ajuți, ne rugăm, că suntem ca la douăzeci și cinci de bătrâni, toți oșteni domnești, ne rugăm, c-avem lipsă de vreo sută, ori două, de plugari, ori de zarzavagii, ori de păstori, bărbații sunt la oaste, ne rugăm… și n-am mai rămas decât noi ăștia ciungii, ori ologii, spătărei vechi, hăcuiți prin slujbe de oaste, ne rugăm, și am auzit că-l pălește măritul han și ne sfătuisem să-l ușurăm de o sută de săbii, ori de două, că avem și niște vecini, au lipsă și ăi din Belitori – ne rugăm…

— Ce vrei, mă omule, spune limpede că nu suntem la sfat de obște…

— Așa-i cetașul ăsta Gligor Cocostârc, bombăne altă șubă.

— Lung la șiră, lung la limbă, spune șuba a treia.

Două împușcături sparg în țăndări liniștea înghețată a nopții. Dinspre codrul și gura pârâului unde-și știa soții, Radu Ghețea aude pași repezi. O bufnitură. Un geamăt. Alți pași. Strigăte. Alt geamăt… Dinspre sat, cai la galop. O umbră fuge printre tufele de răchită, într-o rariște vede capul ras al fugarului. Dă pinteni. Se repede pieziș în calea omului care, luat prin surprindere, se trântește în zăpadă, scăpând de lovitura pregătită cu latul sabiei. În fulgerarea galopului, Radu Ghețea îl recunoaște pe baatur Sarîh. Își strunește calul și-l întoarce la timp ca să-l vadă pe Ahmet sărind în cârca fugarului și pe cei trei din Spătărei dând buzna. Constată cu mirare că Gligor Cocostârc are un picior de lemn. Cum se aude nechezatul cailor și tropotul copitelor, Gligor Cocostârc îl umflă pe tătarul legat fedeleș în cârcă și, șontâcăind cu piciorul de lemn prin zăpadă, se-nfundă în lăstărișul troienit, de unde Radu Ghețea aude înjurăturile lui Racea și blestemele puțin cuviincioase ale jupânului Răzbici. Înainte de a-și isprăvi rolul de patrulă otomană, vede trecând spre sat, în galop înnebunit, nechezând aspru, cu coama fluturând, alb, zvârlind pulbere de omăt de sub copite, armăsarul de stepă al prizonierului.

• Capitolul 2

— Ce-ai câștigat prin virtutea soților, ai pierdut prin prostia domniei-tale, căpitane Raceo, spune măreț jupân Răzbici, mângâindu-și frumusețea de cucui crescut în mijlocul frunții.

— Vezi-ți de cucui și gândește-te că ți-aș putea umple căpățâna cu altele mai strașnice!

— Ne faceți de rușine, îi ocărăște Mîrzea. Tăceți. Amândoi sunteți vinovați.

Cei doi se privesc chiondărâș. Își fac de lucru la cai. Mîrzea îi povestește lui Ghețea cum Racea s-a apucat să-l caute pe viteazul Sarîh prin căptușeli, dezlegându-l la mâini. Cum jupân Răzbici, să nu se arate mai puțin zelos, s-a apucat să-l caute în cizme, dezlegându-l la picioare. Cum baatur Sarîh i-a tras un pumn în ochi lui Racea și un picior în fălci lui Răzbici, cum l-a dărâmat pe Cârstocea și cum, înainte ca el să sară din șubă, a tulit-o iepurește în josul pârâului. N-au putut săgeta din pricina malurilor, n-au putut trage din pricina răgăliilor și al zgomotului.

Mai mult. Pe jupân Răzbici, care-i tăiase calea, l-a doborât cu un pumn în tigvă și, dacă nu erau Radu cu Ahmet, scăpa și dădea în vileag toată tărășenia. Neapărat trebuie ținut sub pază strașnică. Merg cu caii la mână, pe urmele celor trei spătărei.

— S-ar putea să am un plan, spune Radu Ghețea, la care Mîrzea răspunde în turcă.

— Chair ola! Așa să fie.

Ajung într-un fel de poiană năpădită de lăstăriș și mladă. În dreapta, codrul. Înainte, lunca încrengată a Călmățuiului. Gligor Cocostârc, care-și trecuse povara în șaua lui Racea, hămăie scurt și vesel.

Din troian, de la rădăcini, mușuroiesc câteva zeci de șube. Căpitanii se miră atunci când șubele și cușmele rămân cam la cincizeci de pași de un gorun țapăn, trântit în curmezișul pârtiei tăiată de sănii. Un glas răgușit:

— Ce-i?

— Bine.

— Adicătelea?

— Răspuns de la Gură de Aur…

Gligor Cocostârc le spune oștenilor să nu calce decât în urma lui. Altfel își pot pierde viața. Râde într-un dinte. Își saltă piciorul de lemn prin omăt. Ceilalți doi îi calcă-n urme. Ocolesc gorunul chiar pe la rădăcină. Căpitanii și convoiul de cai îi urmează. De undeva, din sihlă, apare o sanie fără cai.

— ’Te-te drăcovenie! își scuipă jupân Răzbici în sân.

Sania alunecă fâșâind ușor din tălpici. Altă sanie. La fel fără cai, neîmpinsă de nimeni, vine din sus, în întâmpinarea suratei ieșită din sihlă. Racea mormăie în bărboi:

— O mie de camilafce răpănoase, diavolii ăștia au cap, nu glumă!

— Să pier în fundul Sodomei dacă ăsta nu-i glasul căpitanului Ra…

— Taci, diavole, strigă Racea… Am prins limbă, dar am și urechi.

— Să trăiești, domnia-ta, și bucură-te că mă vezi.

Glasul răgușit iese dintre șubele care-l înconjoară. Cască și se bate peste șale…

— Nici descântat nu visam o bucurie ca asta…

Își scoate cușma cu singura lui mână, stânga, și se pleacă adânc în fața căpitanului Racea.

— Unde ești tu, Paltine, e și moartea, spune căpitanul, îmbrățișându-l și sărutându-l zgomotos pe amândoi obrajii. Vino să-mi cunoști soții. Unul mai amarnic decât celălalt… Până una, alta, dă-l în grija alor tăi pe acest bizurman. E viclean ca vulpea și viteaz ca leul. Un’ ți-e gloata?

— Aici suntem, nașule, se aud glasuri limpezi de flăcăiandri… Săru-mâna, nașule…

Spre mirarea soților săi, căpitanul Racea se lasă înconjurat de o droaie de feciorași, unii abia ieșind din troian, și le întinde amândouă mâinile la sărutat.

— Parc-ai fi mitropolitul, spune Mîrzea, înduioșat în sinea lui.

Oamenii se strâng aproape. Căpitanii îl cunosc pe hotnogul de spătărei Paltin Serafim, tatăl celor doisprezece flăcăiandri care-l descălecă pe baatur Sarîh și-l duc într-o lupărie bine ascunsă sub pământ, luându-l între sulițe…

— Să-l păziți și să nu-l atingeți nici c-o vorbă, vultanilor, le strigă Racea pe urme. Și acum, Paltine, dacă ești încredințat de agerimea străjilor pe care le-am văzut tupilate prin luncă, te ascultăm.

— Am să le moi ghebele, ticăloșii… Le zisei să se-n-funde-n troian ca iepurii… Iartă-i, că-s feciori cruzi și au acolo și o puiandră.

— Pe cine?

— Pe Răsura, domnia ta… Voi, alea din Belitori, veniți și voi, fă, la sfat.

— Ia nu te mai înfoia ca un gotcan, că noi n-ascultăm decât de Rafira… Fă, Rafiro, vin-o că-i arde de sfat lui Paltin, ăsta care ne ținu în troian de ne-nghețară dosurile. Unde-s, Paltine, tătarii, că pe ăia îi așteptăm, nu pe nașii tăi, nășite-ar ielele să te nășească!

E una tânără. Îi scapără ochii sub broboadă, încinsă peste șubă c-o sabie și-n mâini cu furca.

— Văleleu și nu v-aș mai fi chemat, cotoroanțele dracului!

Râd muierile. Râd bărbații, cei mai mulți ologi, ori foarte bătrâni, ori puiandrii cruzi. Paltin Serafim, bine legat, cu șuba agățată pe umeri, le spune că, în adevăr, cei din Spătărei, Ologi și Belitori au nevoie de brațe de muncă, cei buni de oaste sunt sub steagurile măriei-sale – mai ales au nevoie la muncile câmpului și la codru, ca să poată sta ei în pânde și-n slujbă de margine, dar că vor să-și arate și strășnicia și mulțumirea către

măria-sa, împuținându-l pe măritul han de oșteni, pe măsura puterilor. Îngenunche la câțiva pași de gorun. Scormonește la zăpadă. Le arată căpitanilor leasa subțire care acoperă gropanul căptușit cu araci ascuțiți la vârf, unde zice, se vor prinde niscai douăzeci de păgâni. N-o să bănuiască nimeni ce se află sub omăt. Gropanul e lung până-n buza priporului și lat de cincizeci de pași, că vara mută cursul apei prin el și-l fac iaz. Lisandru Cocora Gură de Aur are să aducă vrun pâlc de pradă aici, că ei nu și-au lăsat casele și tătarii adulmecă fumul de la un ceas de cale. Nu le e frică de gros că hanul nu iese din șleah nici mort. Cară după el puzderie de robi și se teme de păliturile pe care i le-a tras popa Stoica din Fărcașe, ajutat de jupâneasa Sima Buzescu. Jupâneasa stă în scări ca o zmeoaică, își apără moșiile.

— Cum ne apărăm noi ocinele, sare cu gura aia tânără – zice c-o cheamă Glafira și că nu se teme c-or rămâne ele, muierile din Belitori, în urma jupânesei Sima, chiar dacă aia călărește bărbătește și se bate la sabie, ce altă treabă are?

— Ia să nu mai ieși în fața bărbaților cu melița! se zbârlește Racea, care o soarbe din ochi.

— Cine-i, fă, bărboiul ăsta, de-și zice bărbat, întreabă Glafira subțire. Oliolio, neiculiță, vezi să nu-ți pierzi bernevecii prin Belitori…

Râsete. Și cerul de miez de noapte, luciu, din care cern ace de gheață.

— Vorbă multă, sărăcie, spune Racea. Acu îl ascultăm pe domnia-sa căpitanul Ghețea, dedat cu lupta la codru.

— Frumos și nelimbut, spune Glafira și vine lângă Ghețea. Să mă iei, căpitane, pe lângă domnia-ta. Am să-ți țin cald în pândă.

— Șărpoaică.

Oamenii se strâng umăr în umăr. Jupân Răzbici se înghesuie spre Glafira, răsucindu-și mustățile. Din josul luncii se aude țipătul ciuhurezului. O singură dată…

— Tătarii au ajuns la Lissa, spune Paltin Serafim și-n poiană se-ncheagă dintr-o dată o liniște tăioasă și albă.

• Capitolul 3

Căpitanul Ghețea se-ngroapă-n troian, sub o salcie pletoasă, crescută pe un dâmb, în așa fel încât poate vedea toată poiana,

gorunul culcat de-a curmezișul capcanei și o parte din drumul de sănii. Glafira vine lângă el. Își face gropan alături. Se zbârlește la jupân Răzbici, izbindu-l cu coada furcoiului peste mâini:

— Ține-ți labele, acasă, jupâne, că te-arunc în dăsag și te dau la rațe!

Din spatele dâmbului se aude nechezatul vesel al lui Racea.

— Ești mort, Răzbiciule... Dacă vrei să-ți câștigi faimă ostășească, vino cu mine. Uite că-ți spun cinstit: am o socoteală cu tătarii și vreau să ne ajutorăm.

— Vin, vin, mormăie jupân Răzbici, aruncând o privire ucigătoare femeii care se tupilează lângă Ghețea. Am crezut că-i zână, și-am dat de-o hapsână...

În poiană, oamenii aceia bătrâni trag după ei câteva sănii, încrucișându-le în toate părțile. Una din ele, plină cu boarfe, o lasă-n mijlocul drumului. Alta, în sus, dincolo de capcană. Aduc un berbec și-l leagă în codârlă. Câteva muieri se cocoață între loitre. Doi feciorași înjugă o vacă. Mai încolo se aprinde focul. Toată poiana pare un loc de popas grabnic, gata să fie părăsit. Dincolo de capcană, Rafira, o femeie zdupeșă, cu ciubotele roșii și cațaveică de vulpi, înconjurată de feciorașii ei, trei la număr, ăl mai mare de 15 ani, se așază pe niște dăsagi cu fân. Feciorașii aprind foc. Ghețea o vede așezându-și la îndemână un retevei cuviincios, cu liniștea cu care ar fi așezat făcălețul la locul lui. Undeva, în luncă ori în codru, se aude lătratul vulpii. Glafira îi înfige lui Ghețea unghiile în braț.

— Vin, șoptește.

Căpitanul se destinde. În dreptul tufanului de lângă gorun, unde stă ascuns Mîrzea, vede fulgerarea scurtă a lamei de jungher cu care prietenul său are obiceiul să spună în graiul mut al semenilor:

— Fiți cu băgare de seamă... Văd dușmanul.

• Capitolul 4

Iată-i. Două umbre călări, abia desprinse din negurișul luncii. Nemișcate.

— Iscoadele, îi suflă la ureche, fierbinte, Glafira.

Ghețea îl știe pe Racea în marginea dinspre codru a capcanei. I-a spus că pregătește un „danț vesel, cu strigoi și mai veseli, ca

să-și răscumpere sufletul zălogit lui Belzebut, de când l-a scăpat din gheare pe baatur Sarîh”. Rafira își îmboldește feciorașii:

— Ați adormit, oștenilor, spurce-vă mâțele de trântori! Aolică, vitejilor, slabă nădejde în voi.

Tătarii descălecă. Li se văd șubele târându-se prin zăpadă. Caii rămân nemișcați. Rafira aruncă un braț de uscături pe foc. Oricât se feresc iscoadele, zăpada scârțâie. Glasul Rafirei, bărbătesc:

— Care ești acolo?… N-auzi?!

Iscoadele țâșnesc din albul zăpezii.

— Tătarii! țipă Rafira.

Se repede cu reteveiul. Iscoadele se văd cu sulițele feciorașilor în piept.

— Ihihiuuu!… Ihihiuuu!…

Strigătul de luptă sălbatic și cutremurător, încrustat în carnea și inimile pământenilor, se-nfinge în Radu Ghețea până-n adâncul ființei. Ropote. Apar cercetașii. Patru. Alți patru. Zece. Gonesc tăcuți. Unii, drept spre gorun. Alții, pe un arc învăluitor, care-și dirijează vârful spre locul unde stă ascuns Racea. Apărându-se de iscoade cu reteveiul, Rafira se retrage pas cu pas pe urmele făcute de ei, singurul loc sigur peste capcană. Cei rămași în poiană fac larmă.

— Tătarii!

— Vin tătarii!

Oricât ar fi ele de prefăcute, strigătele poartă-n ele spaime de veacuri. Acum urlă tătarii. Tot de veacuri, acești călăreți ai stepelor îndepărtate știu că nimic nu-i îngrozește mai mult pe cei vânați decât strigătul lor de luptă, chiuit sălbatic dincolo de miezul nopții.

— Ihihiuu!… Ihihiuuu!

Rafira și-a trecut feciorii peste capcană. Trâmba subțire de călăreți – Ghețea numără cincisprezece calpace – vine la galop. Caii celor două iscoade își caută stăpânii, alergând pe marginea coloanei. Pe sub codru aleargă alți douăzeci de tătari, răsăriți dintr-o dată de după cotul luncii. Căpitanul se gândește o clipă la ce va fi în sufletul lui baatur Sarîh, auzindu-și neamurile chiuind năprasnic în noapte.

— Acum!… strigă gâtuit Glafira.

Un trosnet asurzitor. Un nor de omăt. Țipete de spaimă. Rânchezat înnebunit de cai. Cai și călăreți de-a valma. Un

rostogol de capete și crupe, de coame și calpace, șube printre burți de cai, alt trosnet – și tot ghemotocul prăvălindu-se în adâncurile deschise ale pământului.

— Doamne, Dumnezeule, apără-ne! izbucnește chinuit femeia, încleștându-se amarnic de gâtul căpitanului Ghețea.

— Strigoii!...

— Djinii! Djinii! urlă tătarii din trâmba învăluitoare, întorcându-și caii din galop.

— Djinii!

— Strigoii!

— Alah in Alah!

Sub streașina codrului, o arătare cumplită plutind la înălțime, aproape de ramuri, printre ramuri, iarăși în poiană cu țupăieli bezmetice, acum plutind lin, acum ridicându-se. O arătare albă, lungă, un fel de giulgiu plutitor, deasupra căruia se clatină o hârcă rânjită, cu găvanele ochilor arzând, o hârcă de mort înspăimântător de mare, și aripile uriașe ale giulgiului fluturând în întunericul lăptos, în vreme ce tătarii dau bir cu fugiții, răcnind din fundul bojocilor:

— Djinii!...

Călărețul din vârful trâmbei se oprește parcă țintuit în văzduh. Calul se poticnește și se dă peste cap. Alți cai se poticnesc, zvârlindu-și călăreții în zăpadă. Din codru ies umbre prelinse care tabără asupra celor căzuți.

— Stai blândă, îi spune Radu Ghețea Glafirei. Mâna pe sabie, șoimano... Uite-i!

De după cotul încrengat al Călmățuiului se arată un pâlc negru de călăreți, gonind adunat pe greabănul cailor.

Sfârșitul primei părți